

**SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA
KATEHETSKO PASTORALNA ŠOLA
Škofija Koper**

Katja Podobnik

**SLIŠATI GOSPODOV KLIC
IN SE NANJ ODZVATI**

**PO SLEDEH SVETNIŠTVA APOSTOLA PAVLA
IN IGNACIJA LOJOLSKEGA**

ZAKLJUČNA NALOGA

Mentor: mag. Robert Ušaj

Tolmin, marec 2018

Kazalo vsebine

UVOD.....	5
1. HOJA ZA KRISTUSOM.....	7
2. APOSTOL PAVEL.....	9
2.1. PAVLOVA MLADOST	9
2.2. PAVLOVO SREČANJE Z JEZUSOM.....	14
2.3. PAVLOVO SPREOBRNJENJE	15
3. IGNACIJ LOJOLSKI.....	18
3.1. ŽIVLJENJE IGNACIJA LOJOLSKEGA V MLADOSTI.....	19
3.2. IGNACIJEVO OKREVANJE PO POŠKODBI	21
3.3. IGNACIJEVO SPOZNANJE	23
3.4. IGNACIJEVO RAZSVETLJENJE	27
4. POKLICANOST V DUHOVNO ŽIVLJENJE	30
4.1. IGNACIJANSKA DUHOVNOST	31
4.1.1. Vera	32
4.1.2. Ozaveščenost	33
4.1.3. Prepoznavanje želja	34
4.1.4. Želja po svetosti	35
4.1.5. Ranljivost	36
4.2. BOG TE SREČA TAM, KJER SI	37
5. POMEN MOLITVE V ISKANJU BOŽJEGA GLASU.....	40
5.1. DEFINICIJA MOLITVE.....	41
5.2. PROSILNA MOLITEV	44
5.3. POSLUŠANJE	44
5.4. EKSAMEN	46
5.5. MOLITEV SRCA	48
6. RAZLOČEVANJE.....	50
6.1. RAZLOČEVANJE DUHOV V DUHOVNEM RAZVOJU SV. IGNACIJA.....	51
6.2. NAPREDUJOČI NA POTI ZA GOSPODOM.....	53
6.2.1. Iskati svojo poklicanost	55
6.2.2. Stopnje duhovnega življenja.....	56

7. ODPRTOST BOGU V ISKANJU NJEGOVEGA KLICA.....	58
7.1. ZNAČILNOSTI BOŽJEGA KLICA.....	59
7.2. STRAH PRED BOGOM, KO SE GA ODLOČIMO ISKATI	62
ZAKLJUČEK	65
LITERATURA.....	69

UVOD

V svojem zemeljskem življenju srečujemo različne krščanske ljudi. Nekateri s svojo prisrčnostjo, dobroto, ljubeznivostjo in globoko vero, v nas puščajo globoke sledove. Srečujemo pa tudi ljudi, ki nas morda na prvi pogled pritegnejo, njihova dejanja pa ne izkazujejo pristnega duhovnega življenja. Velikokrat se sprašujemo, kako so lahko v ljudeh take razlike, ko pa nas je Gospod vse ustvaril za ljubezen in dobroto.

S krstom smo postali božji otroci. Gospodar življenja nas kliče k popolnosti, daje nam zastonjski dar milosti, ki je Božje življenje v nas. Milost ne potrebuje popolnega človeka, Bog lahko tudi grešnika spremeni v svetnika, če mu prisluhne, kar bom dokazovala skozi življenje Ignacija Lojolskega in apostola Pavla. Pomembno je slišati Gospodov glas, začutiti milost, združenje z Bogom, kajti ta daje človekovim dejanjem božjo moč in je za zveličanje nujno potrebna.

Duhovno življenje, življenje v Bogu, je boj človeka s seboj, s strastmi, s hudim duhom in v tem boju brez Božje pomoči, brez duhovnega voditelja, človek ne zmore sam. Pomembno je, da človek raste v krepostih, da hrani in varuje čistost srca, da v sebi goji krščansko ljubezen in se bori proti skušnjavam.

V vsakem človeku prebivata, oziroma na njega delujeta angel pravičnosti in resnice, ter angel zlobe. Zato se bom v tej nalogi dotaknila tudi razločevanja duhov, meril za presojo ali je navdih dober ali ne, je od Svetega Duha ali zlega duha in kako pomembno je pri vsem tem očiščevanje.

Svetniki so svetilniki na naši poti, so naši prijatelji. Tudi oni niso živeli v popolnosti, brez greha in vendar so slišali Gospodov klic. Božje življenje v njih jim je pomagalo prav razločevati in se odločati.

Vsakemu človeku je Gospod namenil določene sposobnosti, vsakega je poklical v svoje poslanstvo in od njega pričakuje, da tam deluje z vso krščansko ljubeznijo, ki na prvo mesto ne postavlja sebe ampak ljubezen do drugih.

Smo sposobni slišati Gospodov glas, smo sposobni spremeniti svoje navade in prepričanja, smo sposobni reči Gospodu, da mu hočemo slediti in delovati po Božje?

Slišati Gospodov glas in mu slediti terja od nas odprtost, prosojnost za Boga, terja življenje v krepostih, molitvi, pokorščini ter nenehni vztrajnosti in upanju. Ni lahka ta pot, od nas terja nenehen boj med lučjo in temo sveta. Obljublja pa nam srečo v nebeškem kraljestvu, obljublja nam zveličanje in zato je vredna vsega trpljenja in boja, kar nam dokazujeta tudi Ignacij Lojolski in apostol Pavel, ter občestvo vseh svetnikov in blaženih, ki že uživajo svojo zasluženo srečo.

1. HOJA ZA KRISTUSOM

Jezus je rekel Petru: »Hodi za menoj!« (Mt 4,19). Peter je sledil temu klicu in se mu predal z vso gorečnostjo. Tudi od nas Jezus ne terja veliko, želi pa, da hodimo za njim. »Veliko je namreč poklicanih, a malo izvoljenih« (Mt 22,14). Malo je namreč takih, ki zvesto hodijo za Jezusom. Anton Martin Slomšek, v svoji knjigi Svetniki naši prijatelji, opredeljuje hojo za Kristusom kot hojo, ki ima pet stopnic navzgor (Slomšek 2014, 113–114).

Prva stopnica je spoznavanje Boga, njegove volje in naše poslanstvo. Mnogi na svoji poti ne vedo, čemu so na svetu. Božji Sin nam je razodel: »Nihče ne pozna Očeta razen Sin in tisti, kateremu hoče Sin to razodeti.« Sin nam je razodel, da je Bog naš Oče, vsi smo njegovi otroci in kot taki med seboj bratje in sestre. Nebesa so naša Očetova hiša, tam smo vsi doma in tja pridemo po smrti (Slomšek 2014, 114).

Druga stopnica hoje za Kristusom je izpolnjevanje Božje volje. To so storili apostoli in to so storili mučenci s tem, da so vse pretrpeli. Blagor tistemu, ki so mu Božje zapovedi njegova smernica, ki ne skrenejo s poti kreposti, kajti veliki bodo v nebeškem kraljestvu (prav tam, 115).

Tretja stopnica je odpoved vsem minljivim stvarim, da srca ne navežemo nanje. Jezus je postal ubog v vsem, tudi nam je s svojimi besedami pokazal pot, ko npr. pravi: »Kdor svojega očeta, njivo bolj ljubi kot mene, mene ni vreden.« Bog ne zahteva te odpovedi v dejanju, temveč v srcu, da smo pripravljene dati od svojega premoženja, celo zdravje in življenje. To pomeni, da smo kot Job zmožni reči: »Gospod je dal, Gospod je vzel, naj bo hvaljeno ime Gospodovo (Job 1,21)« (Slomšek 2014, 116).

Četrta stopnica je potrpežljivost in vdanost v neprijetnosti. Človek mora skozi trpljenje in veselje. Jezusova pot je bila revščina, preganjanje, zavrženost, da bi tudi nas učil potrpežljivosti. Od jaslí do križa je prenašal vse, kar mora človek

pretrpeti. Tudi nam pravi: »Kdor hoče hoditi za menoj, naj vzame svoj križ.« In ta križ, ta potrpežljivost, je ključ za nebesa (Slomšek 2014, 116).

Peta stopnica je hrepenenje po nebesih. Jezusa je v njegovih tegobah tolažil odnos do Očeta. Tolažil ga je celo na križu, ko je k njemu povzdignil svoje oči. Tudi njegove učence je odnos z Očetom naredil nepremagljive celo v smrti. Pomenila jim je vesel odhod k Očetu. Sveti Pavel nas opominja: »Iščite, kar je zgoraj, ne tega, kar je na zemlji« (prav tam, 116 – 117).

Savel je v svojem zaslepljenem ponosu preganjal Božjo Cerkev. Jezus ga je udaril s telesno slepoto, da bi lahko videl v duhu. Ves skesan mu je Pavel zaklical: »Kaj hočeš, o Gospod, da storim?« »Hočem ti pokazati, koliko boš moral zavoljo mojega imena trpeti,« je bil Kristusov odgovor. Pavel je svojo nalogo zvesto izpolnil, kar dokazujejo številna njegova potovanja, nevarnosti, preganjanja in smrt pod mečem. Anton Martin Slomšek pravi, da so solze resničnega kesanja biseri (Slomšek 2014, 70).

2. APOSTOL PAVEL

O njegovem življenju izvemo največ iz Apostolskih del. Luka govori o Pavlovih poteh, oznanjevanju, težavah v ječah in njegovem prihodu v Rim. Pavel svojih slabosti, kot tudi spoznanj, ne skriva in jih veliko razodene tudi v pismih. O Pavlu lahko rečemo, da je od spreobrnjenja dalje živel za Kristusa. Sam tudi pove, da svoje apostolske službe ni prejel od ljudi, temveč ga je Gospod poklical in vzel v svojo službo. Ima se za njegovega služabnika in od njegovega klica dalje, je oznanjanje Kristusa za Pavla življenjska nujnost. Posebno mesto daje evangeliju, saj pravi, da Boga lahko spoznamo samo tako, da prisluhnemo evangelijskemu nauku in njegovi resnici. Tudi vsa pisma izražajo prošnjo, naj rastemo v vednosti in modrosti, le tako bomo sposobni živeti tako, kot ugaja Bogu.

Pavel je bil goreč in vztrajen v svojem oznanjevanju. Gospodu je bil hvaležen, ker ga je postavil v službo oznanjevanja, saj pravi, da mu je s tem Gospod izkazal zaupanje. To hvaležnost je Pavel nosil v svojem srcu tudi ob številnih brodolomih, tudi takrat, ko je doživljal oznanjevalne poraze in tudi takrat, ko so mu ljudje rekli, da bi ga drugič poslušali. Njegovo življenje je bilo ena sama daritev za rast Cerkve. Koderkoli ga je vodila pot, je ustanavljal nove Cerkve. Z njim se je začel pohod krščanstva med pogane. Poudarjal je, kako ljudje drug drugega potrebujemo in kako smo poklicani živeti vero v medsebojni povezanosti in edinosti.

2.1. PAVLOVA MLADOST

Pavel je bil rojen v pobožni judovski družini v Tarzu v Kilikijski provinci, ki je v današnji Mali Aziji. V tem velikem, zgodovinsko pomembnem mestu, je nastala

druga največja krščanska skupina poleg jeruzalemske, sestavljena iz Judov in bivših poganov, ki so sprejeli Kristusa (Plevnik 2004, 11).

Savel, ki je kasneje postal Pavel, je bil rojen med letoma 6 in 10 po Kr. Po narodnosti je bil Jud, pripadal je Benjaminovemu rodu (Quesnel 2009, 9). Bil je rimski državljan. O njegovem otroštvu ne vemo ničesar, po predvidevanjih, pa je bilo enako takratnim otrokom. Osmi dan po rojstvu, so moške potomce obrezali in na ta dan je Pavel prejel ime Shaoul, iz tega so izpeljali ime Saul. Kakor hitro so dečki spregovorili, so jih očetje pričeli učiti deset zapovedi. Ob tem so se očetje odeli z belim, modro obrobljenim šalom, ki se imenuje talis. Vsak dan so ponavljali iste besede (Decaux 2009, 21).

Pavel se je izobraževal v judovski šoli, vendar v grškem jeziku. Od otroštva naprej je bil vpet v dvojno kulturo; judovsko in grško, kar pojasnjuje bogastvo in zamotanost njegovih misli (Quesnel 2009, 10). V diaspori¹ je poučevanje, ki so ga zagotavljale sinagoge, potekalo v grščini. Sveta besedila so se učili v grščini, prvo branje pa je potekalo v hebrejščini. Pavel je odkril Sveto pismo v različici, ki se imenuje Septuaginta. To je grška različica, ki je bila napisana v 3. stoletju pr. Kr. v Aleksandriji. Vse kaže, da iz njega izhaja vsa Pavlova verska kultura (Decaux 2009, 22).

Druga značilnost, ki je Pavla tudi močno zaznamovala, je njegova pripadnost farizejstvu. Farizeji so ljudstvu naložili predpise. Njihova obvezna dolžnost je bila izpolnjevanje šeststo trinajstih zapovedi. Zatrjevali so, da je potrebno imeti za zakonito le tisto, kar je zapisano in da nikomur ni potrebno izpolnjevati tistega, kar prihaja iz izročila očetov. Imeli so velik vpliv na ljudi, ki so jim brez omahovanja zaupali (prav tam, 22–23).

Savlov dan, je tako kot dan vsakega juda, potekal v znamenju molitve. Ob sončnem vzhodu je bila tako njegova prva molitev: »Poslušaj, Izrael, Gospod je naš Bog, Gospod je edini!« (5 Mz 6,4) Prav tako je vsak teden skupaj s starši obiskoval sinagoge, kjer so praznovali sabat (Decaux 2009, 23–24).

---

¹ vsaka skupina Judov (razpršena) izven domovine (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Diaspora>)

Farizejsko izročilo predpisuje očetu, da sina nauči kakšne ročne spretnosti. Pavlov poklic je bil skenopois. Besedo lahko prevedemo kot izdelovalec šotorov ali tkalec blaga za šotore. Oče je Pavla poslal tudi na študije v Jeruzalem, v mesto, ki je svetilnik judovstva. Luka o Pavlu pravi, da je živel v Jeruzalemu od začetka, od svoje mladosti naprej (Apd 26,4). To je najverjetneje pomenilo okrog petnajstih let (Decaux 2009, 25–27). Od Tarza, rojstnega kraja, do Jeruzalema je prepotoval sedemsto petdeset kilometrov.

Savel se je učil od Gamaliela, ki je veljal za eno najbolj spoštovanih osebnosti rabinata tistega časa. Bil je učitelj postave, ki je med vsemi ljudmi užival velik ugled, učence pa je sprejemal doma. Ob njem se je Savel naučil grškega, hebrejskega in aramejskega jezika. Dovolj dobro se je naučil prava in nekaj medicinskega znanja. Takrat je bilo prepovedano podvomiti v učiteljevo besedo. Gamalielova beseda je bila tako resnica in o njej se ni razpravljalo. Pisma prikazujejo Pavla, ki je bil dobesedno prepojen s svetimi knjigami (Decaux 2009, 40).

Pavlovo izobraževanje je bilo dolgotrajno. Savel se je izobraževal v okupiranem, nikoli pa ne podjarmljenem mestu. Judovsko ljudstvo vedno teže prenaša navzočnost Rimljanov. Med letoma 26 in 36, pod poveljem Poncija Pilata in med vladavino cesarja Tiberija, so kruto zatrli številna ljudska gibanja. Ne govori se o ničemer drugem kakor o tem, kako bi izgnali Rimljane (Decaux 2009, 41–42).

Savel je najverjetneje prišel v Jeruzalem v dvajsetih letih po Kr. Po dokaj zanesljivem koledarju, prejme Jezus krst po rokah Janeza Krstnika in sicer jeseni leta 27. Takoj za tem začne oznanjevati evangelij. Istega leta je Savel star devetnajst let. Težko verjetno je, da bi slišal kaj pripovedovati o Jezusu, čigar sloves seže komajda preko meja najbližjih krajev okoli Tiberijskega jezera. Za veliko noč leta 28 pride Jezus prvič v Jeruzalem in povzroči pravi škandal, ko skuša spoditi trgovce iz templja. Njegova beseda prepriča številne vernike. Prav mogoče je, da je beseda o Jezusu prišla na uho tudi Savlu in sicer preko njegovega učitelja Gamaliela, ki je bil blizu starešinam Cerkve (Decaux 2009, 42–43).

V nadaljevanju Decaux (43–45) navaja, da pride ob veliki noči leta 30 Jezus ponovno v Jeruzalem. Njegova pot se konča na Golgoti². V tem času, pri dvaindvajsetih letih, je bil Savel še vedno študent. Na Jezusovo smrt se je odzval kot velika večina prebivalcev Jeruzalema. Ni ga ganilo, imel ga je še za enega lažnega mesija. Tistih, ki so verjeli, da je Jezus Kristus Sin Očeta, je bilo zelo malo. Številka, ki jo navajajo Apostolska dela govori o pet tisoč spreobrnjenih po binkoštih, vendar Decaux meni, da številka ni verjetna, ampak se je skupnost širila postopoma. Jezusovi učenci želijo nadaljevati Jezusovo delo. Večina jih je prodala svoje premoženje, vse jim je skupno, skupaj molijo in jedo. Apostol Peter jim je v prvem pismu govoril: »Bodite vsi složni, sočutni, ljubite brate, bodite usmiljeni in ponižni« (1 Pt 3,8). Vsak dan so šli v tempelj, saj so bili Judje in Jezus jim je rekel: »Ne mislite, da sem prišel razvezat postavo ali preroke; ne razvezat, temveč dopolnit sem jih prišel« (Mt 5,17).

Savel je živel v prepričanju v pravilnost poslušnosti judovski postavi in pripravljen je izraziti sveto jezo do tistih, ki bi jo prekršili. Takrat Jezusovi učenci oznanjajo njegov nauk in število učencev je naraščalo. Med njimi je bil, goreč in neučakan mladenič Štefan, ki se ni izmikal nobeni drzni nalogi. Bil je poln milosti in moči. Štefanova pozornost je kmalu začela vznemirjati hebrejske kristjane in še toliko bolj tempeljsko duhovščino. Ti naščuvajo ljudstvo, starešine in pismouke, ter zgrabijo Štefana in ga odvedejo pred veliki zbor. V to množico vstopi tudi Savel. Po njegovih naučenih prepričanjih je veličina Boga tako zelo neizmerna, da jud nima pravice niti zapisati njegovega imena. Pred njim pa Štefan govori, da vidi nebesa odprta in Sina človekovega, ki stoji na desnici. Ob teh besedah Savlu zaledeni kri v žilah (Decaux 2009, 45–54).

Veliki zbor je Štefana obsodil. Peta knjiga Peteroknjižja je predpisovala kamenjanje do smrti in sicer za človeka, ki dela, kar je hudo v očeh Gospoda, s tem, da prestopa njegovo zavezo ter gre in služi drugim bogovom in se jim priklanja, ali soncu ali luni ali vsej nebesni vojski (Decaux 2009, 54–55).

---

² Petek, 7. aprila 30, po kronologiji sinoptikov

Štefan je bil obtožen, da govori bogokletne besede proti Mojzesu in proti Bogu. Tisti, ki je pred vsemi zbranimi zakričal: »Kamnajte ga!,« je bil Savel (Decaux 2009, 9).

Preganjanje kristjanov, ki so bežali po ulicah Jeruzalema, se je začelo na dan Štefanovega kamenjanja. Napad judov na jude je trajal zelo dolgo. Vse podrobnosti lahko razberemo iz spisov samega vodje pobojev, bilo mu je kakih petindvajset let in ime mu je bilo Savel. Jeza, ki jo je v njem zbudil Štefanov govor se ni plegla, nasprotno, sledilo je sovraštvo brez meja. Kristjani so postali sovražniki, ki jih je treba potolči. Savel je besnel od jeze in grozil s smrtjo Gospodovim učencem. Po ulicah Jeruzalema je sejal grozo, celo po sinagogah. Pavel kasneje v svojih pismih sam pove, da je »po svoji strastni vnemi za očetna izročila« (Gal 1,14) prekašal mnoge. To nam dokazuje, da je bil judovstvu predan in prepričan, da so njegova dejanja v skladu z judovsko postavo, na katero se je skliceval (Decaux 2009, 59–61).

Kristjani so se v izogib preganjanju razkropili prek vse Judeje, celo po Samariji in tam oznanjali besedo. Apostoli so na svojo željo ostali v Jeruzalemu, saj bi njihov odhod lahko ogrozil ustanovo, rojeno iz Jezusove besede. Ko je do Petra in Janeza prišla vest o Filipovih uspehih (izganjal je nečiste duhove, invalidi se spet gibljejo), se zavesta, da njun »brat« potrebuje okrepitev. Odločita se mu pridružiti, jeruzalemsko Cerkev pa prepustita v varstvo drugim apostolom (Decaux 2009, 61–62).

Savel pa je v svojem preganjanju neizmerno divjal in učence preganjal celo po tujih mestih, kar je navedeno v Apostolskih delih (Apd 8,5–8). Savel se je odločil tudi za pot v Damask, kjer je že bila ustanovljena krščanska skupnost. Pri Kajfu je Savel izprosil pisma za shodnice v Damasku, kot potrdilo, da bi lahko vsakega privrženca Jezusa, vklenil in prignal v Jeruzalem. Od Jeruzalema do Damaska je dvesto osemdeset kilometrov in za tako potovanje je bilo potrebnih sedem, osem dni hoda. Pridružil se je eni izmed karavan (Decaux 2009, 62–63).

2.2. PAVLOVO SREČANJE Z JEZUSOM

Pavel se približuje Damasku. Nenadoma ga zagrne silovita svetloba. Vidijo ga, kako se opoteče in zgrudi na prašno pot. Drugi, ki so tudi potovali v karavani, stečejo k njemu in ga obstopijo. Savel odpre oči, a ničesar ne vidi (Decaux 2009, 65–66).

Pavel je srečal vstalega Kristusa in bil poklican za apostola poganov. O tem pričajo tudi tri obširna poročila iz Apostolskih del in tri kratke izjave iz Pavlovih pisem. V prvem poročilu Apostolskih del (Apd 9,1–19) govori pisec Apostolskih del in sicer Luka, v drugem (22,1–21) in tretjem (26,1–32) pa prepusti besedo Pavlu. Bistvo sporočila je isto v vseh treh poročilih. V prvem poročilu Apostolskih del je zapisano: »Med potjo, ko se je bližal Damasku, pa ga je nenadoma obsijala luč z neba. Padel je na tla in zaslišal glas, ki mu je rekel: »Savel, Savel! Zakaj me preganjaš?« Rekel je: »Kdo si Gospod?« Glas pa je odgovoril: »Jaz sem Jezus, ki ga preganjaš. Zdaj pa vstani in pojdi v mesto in izvedel boš, kaj moraš storiti!« (Apd 9, 3–6) (Plevnik 2004, 12–13)

V drugem poročilu nam govori Pavel: »Jaz sem Jud, rojen v Tarzu v Kilikiji, odrasel pa sem v tem mestu. Ob Gamalielovih nogah sem se natančno poučil o postavi naših očetov. Bil sem vnet za Boga, tako kot ste danes vi vsi. Smrtno sem preganjal to Pot: moške in ženske sem vklenil v verige in metal v ječo« (Apd 22,34). »Med potjo pa, ko sem se bližal Damasku, se mi je zgodilo tole. Okoli poldneva me je nenadoma zaslepila močna luč z neba. Padel sem na tla in zaslišal glas, ki mi je rekel: Savel, Savel! Zakaj me preganjaš?« Vprašal sem: »Kdo si Gospod?« In rekel mi je: »Jaz sem Jezus Nazarečan, ki ga Ti preganjaš,«... Vprašal sem: »Kaj naj naredim, Gospod?« Gospod pa mi je velel: »Vstani in pojdi v Damask! Tam boš izvedel vse, kar je treba storiti!« (Apd 22,6–10) (Plevnik 2004, 13–15)

V tretjem poročilu Pavel pojasnjuje: »Vsi Judje vedo, kako sem živel od začetka, od svoje mladosti naprej, med svojim ljudstvom v Jeruzalemu. Ker me že od prej poznajo, lahko potrdijo, če hočejo, da sem živel po naši najstrožji verski lončini, kot farizej ... Jaz sem sam pri sebi mislil, da moram z vso močjo

nasprotovati imenu Jezusa Nazarečana. In tako sem ravnal v Jeruzalemu. S pooblastilom velikih duhovnikov sem veliko svetih zapiral v ječe; in ko so jih pobijali, sem glasoval za to. Po vseh shodnicah sem se pogosto znašal nad njimi in jih silil k bogokletstvu. Neizmerno sem divjal in jih preganjal celo po tujih mestih« (Apd 26, 4-11). Samo jedro poročila je razširjeno, saj glas doda še te besede: »Težko ti je, da se upiraš ostnu.« Zato te bom rešil iz rok tvojega ljudstva in iz rok poganov, h katerim te pošiljam, da jim odpreš oči, da bi se odvrnili od teme k luči in od satanove oblasti k Bogu in da bi po veri vame prejeli odpuščanje grehov in delež med posvečenimi« (Apd 26, 17-18) (Plevnik 2004, 14–15).

Pavel je postal drug človek. Spoznal je, da so vsi upi, ki jih je gojil kot Jud, prazni. Jezus ni prišel k njemu kot vojak, ampak kot služabnik. Pred njim je stal kot Božji Sin in Gospod vsega, in zahteval od njega, da prizna Kristusovo oblast nad izvoljenim ljudstvom in lastnim življenjem. Pavel je sprejel zahteve vstalega Kristusa, kar je kasneje v Agipu povedal z besedami: »Nisem mogel biti neposlušen nebeški prikazni« (Apd 26,19). Od tega trenutka dalje je popolnoma spremenil njegovo mišljenje in življenje (Drane 1987, 30).

2.3. PAVLOVO SPREOBRNENJE

Vsi zapisi dokazujejo, da je bilo Pavlovo spreobrnjenje popolnoma nepričakovano, nanj se ni notranje pripravljalo. Pri Damasku je Pavel dobil Božje razodetje Kristusa, ki je preoblikovalo vse, kar je dobil verskega v Tarzu in Jeruzalemu, spoznal je moč in resničnost Kristusa, Božjega Sina. Prišel je do spoznanja, da Bog izvaja svoje odrešenjsko delo prek smrti in vstajenja svojega Sina in da odrešenje zadeva celoten človeški rod. Od tega spoznanja naprej ima za zgrešeno, za smeti, vse tisto, kar je cenil v Tarzu in Jeruzalemu (Plevnik, 2004, 15–21).

Po tem dogodku pred Damaskom, je bil Savel pripeljan v Judovo hišo, kjer je ostal tri dni in v tem času ni ne jedel ne pil, njegove oči so bile mrtve. Hananija, ki je najprej pripadal damaščanski judovski skupnosti in se spreobrnil h krščanstvu, pride po Gospodovem naročilu k Savlu, ter ga najde v molitvi. Gospod je Hananiju rekel, da je Savel orodje, ki ga je izbral. Ta je na Savla položil roke in v hipu padejo mreže s slepčevih oči. Spet je videl, vstal in se dal krstiti (Decaux 2009, 70–73).

Pavel ni eden tistih ljudi, pri katerih je vse na svojem mestu, pri katerih se njihova življenjska pot, njihov značaj in njihova duhovna karizma zlivajo v urbano simfonijo. Nasprotno, poln je nepopolnosti in neskladnosti. Prav zato je toliko bolj osupljivo, da je kljub svoji nepopolnosti, ali pa morda prav zaradi nje, tako odločilno zaznamoval zgodovino krščanstva. Izkušnja srečanja s Kristusom pred Damaskom mu je podarila popolnoma novo identiteto, saj se je prepoznal za grešnika, ki mu je odpuščeno po Božji dobroti. To lepo pove tudi v pismu Timoteju, ko pravi: »Kristus Jezus je zato prišel na svet, da bi rešil grešnike, med njimi pa sem tudi jaz« (1 Tim 1,15). S tem, ko je Pavel sprejel Božjo ljubezen in priznanje lastnih slabosti, to zanj postane osvobajajoče. Pri Bogu je sprejet takšen, kot je. Kljub nepopolnostim mu Gospod podarja mesto in poslanstvo v svetu in v svojem načrtu. Zaradi usmiljenja, ki ga je sam deležen, pa začne Pavel bolj blago gledati tudi na napake drugih (Zwitter 2011, 9–16).

Pavel je po dogodku v Damasku odšel v arabsko puščavo in tam preživel tri leta. Vrnil se je v Jeruzalem, od koder je kmalu odšel v rodni Tarz, kjer je kot tkalec šotorov ostal pet let, približno do leta 42 po Kr., skupaj je torej zorel osem let. Kot dejaven oznanjevalec je začel delovati šele med svojim štiridesetim in petdesetim letom. Od tu naprej je njegovo življenje eno samo služenje in izpostavljanje nevarnostim (prav tam, 18–21).

Vstali Gospod je Pavla poslal kot apostola na pot k poganom z namenom »da jim odpreš oči, da bi se odvrnili od teme k luči in od satanove oblasti k Bogu in da bi po veri vame prejeli odpuščanje grehov in delež med posvečenimi« (Apd 26,18). Pred svojo smrtjo v Rimu je vedel, da je izpolnil naloge svojega poslanstva, da je mnogim ljudem prinesel krščansko oznanilo in, da so tako kot

on doživeli razsvetljenje, ki ga prinaša krščansko oznanilo, ter tako stopili na pot, ki jo vodi vstali Kristus (Drane 1987, 99).

Pavel je bil na prvi pogled vzkipljive narave in je to lahko zasenčilo ljubezen, ki je tlela v njegovem srcu, vendar so jo tisti, ki so bili tesneje ob njem začutili. Ljubezen ga je delala privlačnega in zaradi nje postane najvplivnejši apostol prve Cerkve. Iz njegovega zgleda je mogoče razumeti, da se resnična avtoriteta v Cerkvi, kot v vsaki zdravi človeški skupnosti, v nasprotju z diktaturo, nikoli ne poraja kot sad uveljavljanja moči, temveč prihaja po služenju (Zwitter 2014, 20).

Pavla kristjani ne cenijo zato, ker bi bil popoln človek, temveč zato, ker se z njimi ukvarja, ker jim pomaga nositi bremena, ker z vso ljubeznijo podpira rast njihovih skupnosti. Njegovo življenje je eno samo služenje, slabotnim je postal slaboten in vsem je postal vse, da bi jih nekaj zagotovo rešil (prav tam, 21).

Pavlovo življenje nam sporoča, da smemo biti ranljivi in zmotljivi. Krščanski Bog je namreč tisti, ki diha s človekom, ki mu odpušča in daje življenje, če je človek pripravljen sprejeti to odpuščanje. Kristusov križ je namreč edini kraj, ki ne zavrne nikogar, kjer je vsakdo sprejet takšen, kakršen je. Pavlova skrivnost je prav v sprejetju Božjega usmiljenja prav do korenine svojega bitja (Zwitter 2011, 90–91).

Pavlova damaščanska izkušnja je bila seme, ki je vzkalilo in postalo mogočno drevo, v katerega blagodejni senci so lahko mnogi našli zavetje (prim. Mt 13, 31–32). Izkušnja Božjega usmiljenja do njega samega mu je pomagala uspešno razrešiti mnoge napetosti dejavnega misijonarskega življenja (Zwitter 2014, 21).

3. IGNACIJ LOJOLSKI

Ignacij Lojolski je bil od spreobrnjenja dalje pomembno božje orodje, ki je občestvu Cerkve pustilo neizbrisne sledi na poti v nebeško kraljestvo. Čeprav sprva navaden mladenič, ki se je boril za svojo čast in ugled, lahko bi rekli, da je bil kar precej vase zagledan, je slišal Gospodov glas in se nanj odzval. Še več, s svojo duhovno rastjo in spoznanji, je tudi nam pokazal pot, ki pomaga najti notranji mir, ki človeku odpre spoznanje o njegovem poslanstvu in mu pomaga doživeti Boga v vsakdanjem življenju.

Čeprav je Ignacij ustanovitelj katoliškega reda, imenovanega Družba Jezusova, ki jo je petnajst let tudi vodil, pa nas nagovarja, da duhovno življenje ni nekaj, kar obstaja samo med samostanskimi zidovi, ampak moramo gledati na svet, kot na svoj samostan.

Pomembno je odkrivati Boga v vseh stvareh, vse je pomembna prvina življenja: vse tisto kar se tiče verskih obredov in dejavnosti, družina, prijatelji, delo, trpljenje in veselje, narava, kultura (Martin 2013, 10–13). Boga lahko najdemo v vsakodnevnih dogodkih našega življenja, samo ozreti se moramo okrog sebe. To je tudi bistvo ignacijanske duhovnosti.

Ignacij je tako v svojem življenju, kot v literaturi, ki jo je napisal, navajal, da je najboljšo sredstvo, da popravimo svoje napake molitev in pogosto spraševanje vesti. Pomembno vlogo je pripisoval tudi duhovnemu voditelju, za katerega je pravil, da mora najprej sam dati zgled in mora goreti v ljubezni, če hoče razvneti druge.

S svojim razodetjem nam je pokazal pot do Gospoda, odprl nam je vrata v svet duhovnosti, kjer se lahko popolnoma odpremo Gospodu, mu zaupamo in se mu z vso ljubeznijo, z vso gorečnostjo, brez strahu in bojazni, predamo in sledimo Njegovi volji.

3.1. ŽIVLJENJE IGNACIJA LOJOLSKEGA V MLADOSTI

Ignacij Lojolski se je rodil leta 1491 podeželskemu plemiču na gradu Lojola v baskovski provinci na severozahodu Španije. Rodil se je kot dvanajsti ali trinajsti otrok in je bil najmlajši. Pri krstu je dobil ime Inigo, med študijem v Parizu pa ga je leta 1528 spremenil v latinsko ime Ignatius de Loyola. Oče ga je želel poslati v duhovniški poklic, Inigo pa temu ni bil naklonjen, saj se je navduševal za viteško in pustolovsko življenje (Ognjišče, 2018). Bil je častihlepen in je kljub dobri verski vzgoji razmišljal posvetno (Družina, 2018).

Inigo je zapustil domačo hišo pri približno 16 letih. Že zelo zgodaj je postal dvorni paž pri Juanu Velázquezu de Cuéllar, španskemu plemiču, visokega rodu, v kraju Aréval. Tu je bil deležen vzgoje za življenje na dvoru v službi visokih dostojanstvenikov. To okolje ga je vzgajalo dobrih deset let. Dvorjanska vzgoja mu je dala uglajeno vedenje, po katerem je bil poznan skozi svoje celo življenje. Po drugi strani pa je bil zelo vpet v takratni način življenja. Čeprav je bil versko vzgojen in navezan na vero, ni živel v skladu z njo. Bil je namreč vdan igram in ljubezni do žensk, ter spopadom in tekmovanjem z orožjem. Imel pa je številne človeške vrline (Dalmases 1988, 14–20).

Po služenju pri Velázquezu, ki je doživel propad, je odšel k najerskemu vojvodi, ki je v Pamploni opravljal službo navarskega podkralja. Njegova naloga je bila, da je spremljal podkralja, izpolnjeval ukaze, ter zgrabil za orožje, če je bilo potrebno. Udeleževal se je tudi vojaških pohodov (Dalmases 1988, 20–21). Tukaj se je izkazal kot neustrašen bojevnik (Ognjišče, 2018). Na enem izmed vojaških pohodov so nekateri udeleženci plenili po mestu, on pa si ni prisvojil ničesar, saj se mu je to zdelo nekaj manjvrednega. To ga kaže v luči plemenitega človeka (Dalmases, 1988, 21).

Ignacij sam o sebi pravi, da je bil do svojega tridesetega leta predan nečimrnostim (najverjetneje prepirom za čast in ljubezen) sveta, še posebej pa ga je veselilo urjenje z orožjem v prazni želji po slavi (Lojolski 1990, 23).

Bilo je na predvečer bitke 19. maja 1521, ko so Francozi oblegali mestno utrdbo Pamplone. Vodja španskih vojakov je bil Ignacij, bili so v manjšini proti Francozom. Ignaciju dvoboji niso bili tuji, nikoli pa se še ni zares bojeval. A bil je trdno odločen, da si bo v svetu utrl pot do slave, ne da bi se pretirano oziral na sredstva.

Ignacij se je ta večer želel spovedati, vendar med vojaki ni bilo nobenega duhovnika, zato je prosil kar enega od bojnih tovarišev. Zaupal mu je svojo popolno življenjsko spoved. Želel se je razbremeniti svojega napuha, saj se je zavedal, da je dan pred tem večerom vztrajal, da branijo mestno utrdbo, čeprav so Francozi zavzeli mesto. Nikomur se ne bi zdelo nečastno, če se predajo, bitka je bila namreč že v naprej izgubljena, saj so imeli Francozi petkrat več mož in desetkrat več topov. Ignacij pa je prepričal celo častnika, ki sta se preizkusila v več vojnah in prepričal je meščane, da vztrajajo, čeprav bi bilo bolje, da bi mesto pustili Francozom in jih počakali nekoliko dlje in v premoči. Tako pa se je Ignacij izneveril vsem pravilom, zlasti vojnim (Sureau 2016, 2124).

Ignacij se je zavedal tudi svoje jeze, saj ga je pogosto popadla in ga včasih razjedala do obisti. Spremljala ga je vselej, odkar pomni. Navadil se ji je bil ukloniti, se prepustiti brezčutnemu besu, izvlekel je meč in prelival kri. Ta grda navada jeze, ga je delala nezadovoljnega, saj je v njegovi duši povzročala silen nered. Dan pred bitko se je zavedal, da bo naslednji dan po njegovi krivdi umrlo na stotine mož, ko je z darom govora prepričal ljudi, da ne predajo mestne utrdbe. Mislil je samo nase, na svoj ugled, ne pa na Španijo in na življenje teh ubogih ljudi. S preprostim nagovorom, ko jim je spregovoril o časti, je v njih vzbudil zaupanje. In vendar je bil samo plemič, ki je sicer poznal dvoboje in nepomembne spopade, nikdar pa ni izkusil pravega boja (Sureau 2016, 24–25).

Kot velik greh si je prišteval, da je k temu dejanju na silo pritegnil veliko ljudi. Ni se mogel sklicevati na svojo mladostniško nedolžnost, saj ni bil več nedolžen. Dobro je poznal moč njegovih kratkih in jasnih besed, kako so lahko razvnemale duhove. Vedel je, da možje popustijo, če jih udariš na pravem mestu. To pa je pomenilo, da resnico pomešaš z lažjo in v njih prebudiš skrite strasti. Spoznal je, da je pameten in hkrati pripravljen storiti vse, da zadosti svoji

nečimrnosti. Sedaj, na predvečer bitke, se je obtoževal, da je odigral nehvaležno vlogo zažigalne vrvice, pred čimer bi ga morala obvarovati ljubezen do bližnjega (Sureau 2016, 25–26).

Pokesal se je tudi grehov zoper meso, saj se je dobro zavedal, da mu je ravnanje narekovala zgolj želja, da bi se pred žensko oziroma ženskami pojavil ovenčan v slavo. Mesenost ga je imela trdno v prijemu, že od mladosti naprej, saj je bil predan razvratnemu veseljačenju.

Ignacij je mislil le na prihodnje užitke in slavo, saj se mu ni bilo treba ničemur odpovedati, pa je lahko dosegel vse. Tovariš (Navarrec), ki mu je vse to zaupal, je molčal ob teh izpovedih in to je Ignacija tako močno jezilo, da ga je popadel bes, za kar se je potem opravičil. Po vsej verjetnosti pa ga tovariš lahko tudi ni razumel pravilno, saj je zelo slabo govoril špansko. Za konec mu je povedal tudi to, kako krivega se počuti, ker se ne more poboljšati, četudi bi si tega želel (Sureau 2016, 26–31).

3.2. IGNACIJEVO OKREVANJE PO POŠKODBI

Naslednji dan, se je po pričakovanjih, začel napad. Med napadom je Ignacija v nogo zadela topovska krogla in je eno nogo popolnoma zlomila, drugo pa hudo ranila. Po tem dogodku so se možje v utrdbi takoj predali Francozom, za Ignacija pa so plemenito in prijateljsko poskrbeli. Približno pol meseca je Ignacij ostal na okrevanju v Pamploni, potem so ga na nosilih odnesli v njegovo domovino.

Ignacijevo stanje je bilo zelo slabo, zato so poklicali vse vrste zdravnikov in ranocelnikov. Ti so ugotovili, da bo potrebno nogo še enkrat zlomiti in kosti ponovno naravnati, saj so bili mnenja, da so bile prvič slabo naravnane, ali pa so se med nošenjem v domovino premaknile izven svoje lege. Ignacij, ob hudih bolečinah, ki jih je povzročil poseg, ni spregovoril niti besede in ni pokazal kakršnega koli znamenja bolečine, temveč je le močno stiskal pesti. Kljub

pomoči, pa se je njegovo zdravstveno stanje slabšalo in vedno bolj je ugašalo upanje o ozdravitvi. Na dan Janeza Krstnika, 24. junija, so mu svetovali, naj se spove, saj mu preti smrt in tako je prejel zakramente.

Tri dni kasneje, pred praznikom svetega Petra in Pavla, pa so bili zdravniki že precej prepričani, da jutra ne bo učakal, če mu do polnoči ne odleže. Ignacij je gojil pobožnost do sv. Petra in Gospodova volja je bila, da se mu je tisto noč stanje izboljšalo, nekaj dni za tem pa je bil že izven smrtne nevarnosti (Lojolski 1990, 24–26).

Po zacelitvi kosti, mu je ostala pod kolenom kost, ki je segala čez drugo in povzročila, da je bila noga krajša. Njegova odločenost o svetovni karieri mu ni dopuščala takega stanja. Prepričal je zdravnike, da mu kost odrežejo, čeprav so mu zatrjevali, da bodo bolečine večje od vseh, ki jih je že prestal. Ni se menil za to, nasprotno, sebi na ljubo se je pustil mučiti in bolečine prenašal z vso potrpežljivostjo, tudi bolečine raztezanja kosti, ki so po posegu trajale še dneve in dneve. Sam pravi, da mu je Gospod namenil zdravje, le na nogi se še ni mogel držati in so ga zato silili ležati v postelji (Lojolski 1990, 26–28).

Ignacij je bil v mladosti zelo vdan branju posvetnih in izmišljenih knjig, večinoma so bili to viteški romani, zato je prosil, če mu prinesejo kakšen roman, da mu bo čas hitreje mineval. Takih knjig pa na domačem gradu, kjer je okreval, ni bilo, zato so mu dali življenje Kristusovo in življenje svetnikov v domačem jeziku. Knjigi je velikokrat prebral in navdušilo ga je, kar je bilo napisano. Nasprotno pa je takrat, ko ni bral, včasih razmišljal o stvareh, ki jih je prebral, včasih pa o posvetnih stvareh, na katere je mislil poprej. O teh posvetnih stvareh, ki so vključevale ženske ali junaška dejanja idr., se je tako zasanjal, da je v razmišljanju ostal po tri ali štiri ure, ne da bi to opazil, pa čeprav bi dejanja, o katerih je razmišljal, sploh ne bi mogel izvršiti (Lojolski 1990, 28–30).

3.3. IGNACIJEVO SPOZNAVANJE

Gospod je Ignaciju pomagal, da so za posvetnimi mislimi prišle druge, ki so se porajale iz knjig, ki jih je bral. Začel se je poglobljati vase in se spraševati, kako bi bilo, če bi tudi on delal to, kar je delal sv. Frančišek ali sv. Dominik. Tudi te misli so tako kot posvetne, trajale v nedogled. Menjavanje enih in drugih misli je trajalo zelo dolgo, začutil pa je razliko med njimi. V premišljevanju posvetnih je zelo užival, ko pa je zaradi utrujenosti prenehal razmišljati, se je počutil suhega in nezadovoljnega. Kadar pa je premišljeval o Kristusovem življenju in življenju svetnikov in si je predstavljal, da tudi on to počne, ga ta razmišljanja niso tolažila samo v premišljevanju, temveč tudi potem, ko je s tem prenehal. Najprej se za to razliko ni menil, polagoma pa so se mu odprle oči in se mu je razlika zdela nenavadna/neobičajna. O njej je začel razglablјati. Ugotovil je, da so ene misli v njem vzbudila čustva žalosti, druge pa veselja. Polagoma je prišel do tega, da je spoznal razliko duhov, ki sta nanj delovala. En duh je bil hudičev, drugi pa božji. To razločevanje je bila Ignacijeva Luč spoznavanja. Začel je tudi resneje razmišljati o svojem preteklem življenju, predvsem v tem smislu, da zanj naredi pokoro. Vedno bolj je v njem kipela želja po posnemanju svetnikov. Zadal si je cilj, da takoj, ko ozdravi, odide v Jeruzalem (Lojolski 1990, 30–32).

Te svete želje so ga tako prevzele, da je počasi pozabljal na nekdanje misli. Še posebej pa jih je okrepil neki obisk. Ponoči, ko je bil buden, je jasno videl podobo Gospe z detetom Jezusom. To videnje je trajalo dolgo časa, podelilo pa mu je ogromno tolažbo in ga hkrati preželo z gnusom nad preteklim življenjem, še posebej mesenimi užitki. Zazdelo se mu je tudi, da so njegovo dušo zapustile vse slike, ki so se bile poprej v njem nabrale. Od tega trenutka dalje, ni nikoli več, niti v najmanjši stvari, privolil v mesenost. Doživetje je bilo z vso gotovostjo od Boga, saj je spremenilo njegovo dušo, čeprav si Ignacij tega ni upal jasno/dokončno reči. Še naprej je vztrajal v branju in dobrih sklepih, ter se lotil pisanja. Iz obeh knjig, ki ju je bral, je izpisal nekatere najpomembnejše stvari iz življenja Kristusa in svetnikov. Kristusove besede je pisal z rdečim črnilom, besede Gospe pa z modrim. Del časa je tako porabil za pisanje, del za molitev, zvečer pa je rad gledal nebo in zvezde, kajti opazovanje ga je

navdajalo z občutkom zelo velike moči za službo Gospodu (Lojolski 1990, 32–34).

Ko se je počutil že nekoliko pri močeh, se je odločil izvršiti svoje sklepe, zato je na muli odjezdil najprej v Navarrato, potem pa proti Montserratu. Na tej poti se mu je pripetilo nekaj, kar da razumeti, kako je Gospod ravnal z Ignacijevu dušo, ki je bila še vedno slepa, čeprav so bile v njej velike želje, da bi mu služila v vsem, kar bi spoznala. Ignacij se je namreč odločil, da bo počel spokorna dela, ni pa mislil na zadoščanje za svoje grehe. Vsaka misel na kako pokoro, ki so jo delali svetniki, ga je navdala z nalogo, da bi napravil enako ali še več. Ni pa vedel kaj so ponižnost, ljubezen, potrpežljivost in razumnost. Želel si je sicer delati velika zunanja dela, ker so jih počeli tudi svetniki, ne da bi se oziral na kakšno drugo okoliščino (Lojolski 1990, 36–38).

Med potjo ga je dohitel Maver (potomec arabskih prednikov) in pogovor je nanesel tudi na Devico Marijo. Maver se v nekaterih stvareh ni strinjal z Ignacijem in mu za to navajal določene naravne razloge. Ignacij mu je dokazoval nasprotno, vendar sopotnika ni prepričal in je oddrvel naprej. Ta dogodek je v Ignacijevi duši prebudil čustva nezadovoljstva, ker se mu je zdelo, da ni opravil svoje dolžnosti. To je povzročilo, da se je razjezil, ker je dopustil, da je nekdo o Devici Mariji govoril nespoštljivo, napačno in, da se on ni potegnil za njeno čast. To ga je dolgo razžiralo in premišljeval je ali naj gre za človekom ter ga zabode ali naj ga pusti pri miru. Odločil se je, da bo pustil mulo, da gre pred njim in če bo zavila na široko cesto, po kateri je šel Maver v nek kraj, se mu bo maščeval, v kolikor pa bo šla mula po glavni cesti naprej, ga bo pustil pri miru. Lojolski (prav tam, 40) pravi, da je Gospod hotel, da je šla po glavni cesti.

V kraju Montserrat, je v dogovoru s spovednikom opravil zelo dolgo pisno splošno spoved, ki je trajala tri dni. Na večer pred praznikom Gospe, v marcu leta 1522, je ponoči naskrivaj odšel k nekemu revežu in mu dal vsa svoja oblačila, zase pa je obdržal in oblekel le tisto, za katero je bil kupil platno (grobo tkano z mnogo bodicami namenjeno za izdelavo vreč) in iz njega dal narediti obleko, ki je segala do stopal. Prebedel je vso noč pred oltarjem Gospe, nekaj časa na kolenih, nekaj časa stoje, v rokah pa je držal romarsko palico, ki si jo je bil tudi kupil za njegovo pot v Jeruzalem. Navsezgodaj je odpotoval in se napotil

v vas Manresa, kjer je v zavetišču nameraval ostati nekaj dni. Na poti ga je dohitel človek in ga spraševal, če je on dal revežu oblačila. Prikimal je in oči so mu napolnile solze, saj je občutil sočutnost do reveža, ko je spoznal, da so ga mučili, misleč, da jih je ukradel. Po tem dogodku so ljudje o Ignaciju začeli govoriti velike reči in mu izkazovali spoštovanje, čeprav se je temu izogibal (Lojolski 1990, 40–42).

Ignacijev bivanje v Manresi je bilo odločeno po božji previdnosti. Ignacij je namreč želel romati v Jeruzalem, vendar bi za to moral dobiti papežovo dovoljenje, ki pa ga je podeljeval na Veliko noč. Ignaciju ne bi uspelo priti pravočasno v Rim, zato se je odločil ostati v Manresi. Sam je kasneje to mesto poimenoval kot svojo »prvotno cerkev.« V začetku je našel zavetje v zavetišču Svete Lucije, večji del pa je prebil v dominikanskem samostanu. Poleg pobožnih vaj je opravljal dela usmiljenja do revežev in bolnih, glavno apostolstvo pa so bili pogovori z ljudmi, zaradi katerih si je pridobil veliko naklonjenost. Občasno se je napotil do samostana v Montserratu, ki je bil edino središče metodične molitve, s katero je bil Ignacij tako povezan. Bral je knjigo Hoja za Kristusom, ki jo je imenoval biser duhovnih knjig. Temeljito je osvojil nauk te knjige. Ignacij je bil prepričan, da ga je bolj kot ljudje in knjige vodil sam Bog (Dalmases, 1988, st. 33– 34).

Ignacij je ostal v Manresi enajst mesecev. Ta čas lahko v Ignacijevem notranjem razvoju razdelimo na tri obdobja.

Prvo je bilo obdobje duševnega miru. V tem času je živel od miloščine, ni jedel mesa, ni pil vina (razen ob nedeljah, ko se ni postil), pustil si je rasti lase, vsak dan pa je prisostvoval maši in večernicam. Molitvi je posvečal sedem ur dnevno, včasih je molil tudi ponoči. Z ljudmi se je pogovarjal o duhovnih stvareh, preostanek dneva pa je namenil Bogu in premišljevanju o tem, kar je prebral ali meditiral (Dalmases, 1988, 34–35).

Po prvih mesecih takega življenja, se je mir sprevrgel v strašno notranjo borbo, saj ga je mučil občutek zapuščenosti. Včasih se je počutil praznega in razjedati ga je pričelo vprašanje, kako bo v takem življenju vzdržal naslednjih sedemdeset let življenja. Spoznal je, da je ta misel sovražnikova in v svoji

notranjosti je nanjo odgovoril z vso odločnostjo. Še vedno pa je notranje boje prestajal zaradi »skrupulov³« predvsem ga je preganjalo, če se je nevede spozabil spovedati kakšnega greha iz preteklosti. Večkrat se je spovedoval, vendar notranjega miru ni mogel najti. Spovednik je Ignaciju svetoval, naj pri spovedi ne omenja več preteklih stvari, razen, če bi šlo za popolnoma jasno stvar. Tesnoba je Ignacija pripeljala tako daleč, da je nekega dne zavpil: »Pomagaj mi Gospod, ker ne najdem nobenega zdravila ne pri ljudeh, ne pri kaki stvari. Ko pa bi mislil, da ga lahko najdem, mi ne bi bil noben trud prevelik. Ti Gospod mi pokaži, kje ga lahko najdem.« (prav tam, 35–36) Skušnjava notranjega boja ga je pripeljala celo do razmišljanja o tem, da bi se vrgel skozi veliko luknjo, ki je bila v njegovi sobi in si tako vzel življenje. Vedel pa je, da je to greh, zato je kričal: »Gospod, ne bom storil ničesar, kar bi te žalilo.« Tako, kot je prvič vpil k Bogu in kar mu je drugič zavpil, je ponavljal večkrat (prav tam, 36). Težavnost naloge, da bi živel kot svetnik, ga je namreč gnala v obup (Martin 2013, 17).

Ignacij je bil prepričan, da se ga je dotaknila božja milost, ko pravi, da »ga je hotel naš Gospod zbuditi kakor iz sna« (prav tam, 36). Trdno se je odločil, da se nobene od minulih stvari ne bo več spovedal in od tega dne dalje je bil rešen skrupulov. Ignacij je verjel, da ga je »Gospod po svojem usmiljenju tega osvobodil« (prav tam, 36).

Tretje obdobje je potekalo v znamenju duhovnih tolažb in božjih razsvetljenj (Dalmases 1988, 36). Vsako jutro je molil v čast Sv. Trojici in nekega jutra, med molitvijo hvalnice Naše Gospe, na stopnicah dominikanske cerkve, »se je začel njegov razum dvigati, kot da vidi presveto Trojico v podobi treh orgelskih tipk in to s toliko solzami in tolikimi vzdihljaji, da se ni mogel obvladati. In ko je šel tistega jutra za procesijo, ki se je tam začela, ni mogel zadržati solz vse do obeda« (Lojolski 1990, 52). V tem obdobju mu je bilo danih še več razumskih spoznanj: kako je Bog ustvaril svet, kako je Jezus Kristus pričujoč v oltarnem zakramentu, v zamaknjenju je videl Kristusovo človeško naravo v obliki podobe, ki se mu je prikazala kot čisto belo telo, ne da bi razločil posamezne ude in prav

---

³ Skrupulozen: pretirano natančen, strog glede moralnosti svojega ravnanja (Slovar slovenskega knjižnega jezika)

tako je videl Našo Gospo v podobni obliki, ne da bi razločil dele. Ta božja razsvetljenja so Ignacijevu vero močno utrdila (Dalmases 1988, 36–37).

Lojolski (1990, 52–53) pravi, da je Bog z njim delal, kot dela učitelj z otrokom pri pouku. Bil je mnenja, da je bilo takšno ravnanje Boga posledica tega, da je bil on neuk in trdega razuma. Morda zato, ker ni imel nikogar, ki bi ga poučeval. Morda pa je Bog z njim tako ravnal, ker je pokazal čvrsto voljo, da bi mu služil. Stvari, ki jih je videl, nekatere so se mu kazale celo večkrat, npr. Kristusovo človeško naravo, pravi, da je videl celo vsaj štiridesetkrat. Videne stvari so mu dale tolikšno gotovost vere, da je velikokrat razmišljal: »četudi ne bi bilo svetega pisma, ki nas uči o teh stvareh, bi se takoj odločil umreti zanje, samo zato, ker je to videl« (prav tam, 53).

3.4. IGNACIJEVO RAZSVETLJENJE

Ignacij je ob teh spoznanjih, ki jih je videl, postajal drugačen. Spoznal je Boga večne sedanjosti, čigar ljubezen v ničemer ni odvisna od človeških grehov. Še več, razodel mu je dotlej nepoznanega Kristusa, ki je prijatelj vseh ljudi od začetka stvarstva. Moč, ki je napolnjevala Ignacija, je pomenila slovo od njegovih predstav. Ne bo več svetnik za množice in otroke, vzel je slovo od vseh utvar razuma in osebnih želja. Odslej naprej mu bo zadoščalo življenje z Bogom. Njegovi dnevi so bili kot nekakšno vzpenjanje. Počutil se je poučen, a z manj občutij, čeprav zanje ni bil prikrajšan. Vstopil je v svetlo temo, v kateri je vse povezano, tako vest slehernega človeka, kot odrešenje mnogih. V videnju Jezusa pričujočega v najsvetejšem zakramentu, je v vsej jasnosti videl, da je izgnanstva namenjenega v smrt konec, tako njegovega, kot izgnanstva vseh ljudi (Sureau 2016, 112–114).

Med vsemi razsvetljenji, ki jih je doživel, je eno posebno prizadelo njegovo dušo in vplivalo na njegovo bodočnost (Dalmases, 1988, 37). Nekega dne, ga je njegova pobožnost peljala k cerkvi svetega Pavla, nedaleč od Manrese. Pot do

tam vodi ob reki. Hodil je zatopljen v pobožne misli, na kar je nad reko, ki je tekla globoko pod njim, malo sedel. Takrat so se mu začele odpirati oči razuma. Ni imel videnja, ampak mu je bilo dano razumevanje in spoznanje mnogih stvari: duhovnih, stvari vere in znanosti. Vse se mu je zdelo novo. Sprejel je veliko jasnost v samem razumu (Lojolski 1990, 54). Sam pravi, da »v teku vsega svojega življenja preteklih dvainštirideset let ni dosegel toliko kot v onem samem doživetju. Tudi, če bi združil v eno vse, kar je prejel od Boga pomoči in vse stvari, ki jih je vedel, ne bi tega presešel. Zgodilo se je, da se mu je razum tako razsvetlil, da se mu je zdelo, kot da bi postal drug človek in bi dobil drug razum, kakor ga je imel prej« (prav tam, 54).

Te zadnje Ignacijeve besede nam kažejo vso pomembnost prejete milosti (Dalmases, 1988, 37). Razumel je red, ki vlada stvarstvu. Razumel je povezave, ki povezujejo verske resnice, lepoto stvaritev duha in odkritij učenjakov. Osupnilo ga je, ker je vse razumel. Bil je isti kot prej, a hkrati drugačen, drug človek, obdarjen z novim razumom (Sureau 2016, 115). V bližini je stal križ in Ignacij se je pod njim spustil na kolena, da bi se zahvalil Bogu. Njegovo spoznanje je bila res nenavadna milost in Ignacij je večkrat namignil nanjo (Dalmases, 1988, 38). P. Nadal v Dalmases zatrjuje, da je Bog Ignacija »blago vodil proti cilju, ki ga sam ni poznal,« to je k ustanovitvi novega reda.

Še isti večer je Ignacij v svoji celici dominikanskega samostana začel pisati. Pisal je o tistem, o čemer je bil prepričan. Ni pisal pričevanja, temveč je izdelal orodje, ki bo drugim pomagalo posredovati spoznanja, da se človek ne najde tako, da se išče. Prav tako človek ne more živeti tako, da se opazuje, kako živi in, da se ne more osvoboditi z močjo volje. Pisal je o tem, da je Bog prvi odpustil, da vselej odpušča in da se delo njegovega Sina nadaljuje do konca sveta ter, da je edino vprašanje, ki nekaj šteje to, kako znamo odgovoriti na to ljubezen. Pisal je o tem, da je edini način spoznanja samoizpraševanje, saj je Bog v nas navzoč bolj, kot smo v sebi navzoči sami. Pomembno pri samoizpraševanju je premišljevanje o dobrih in slabih dogodkih svojega življenja, o znamenjih, ki jih prinaša življenje, o sreči in nesreči, ki jo v tem najdemo. To delo je poimenoval Duhovne vaje (Sureau 2016, 115–116).

Sklenil je, da bo Cerкви najboljše služil, če si pridobi izobrazbo in postane posvečen duhovnik. Tako se je začel šolati na dveh španskih univerzah in si nazadnje utrl pot na univerzo v Parizu. V Parizu je zbral okrog sebe več novih prijateljev, ki so postali izvorni »družabniki« ali prvi jezuiti (Martin 2013, 18–19).

Ignacij po dogodku, ob reki nedaleč od Manrese, ni bil več samotni romar z enim ciljem, da z molitvijo in pokoro posnema zglede svetnikov, ampak se je posvetil blagru bližnjega. Za doseg tega cilja je iskal tovariše, ki bi se mu hoteli pridružiti in bi z njim oblikovali apostolsko skupnost. Uresničevati je začel to, kar se mu je zdelo življenjsko poslanstvo (Dalmases, 1988, 38).

4. POKLICANOST V DUHOVNO ŽIVLJENJE

Vsi ljudje smo poklicani k svetosti, polnosti življenja v Bogu. Bog nas je poklical k življenju, on je gospodar naših poti in vendar nam pušča popolno svobodo, hkrati pa nas ne pušča samih. Skozi stoletja in tisočletja nam je pošiljal razna znamenja, ki nas opominjajo na njegovo ljubezen do nas. Pošiljal je razne očake, ki so ljudi vodili skozi zgodovino in jim približevali božjo ljubezen in postavo. Še več, njegova ljubezen do nas ljudi, ki smo njegova stvaritev, je tako globoka, tako neizmerna, da nam je poslal celo svojega Sina. Poslal ga je, da je dopolnil postavo, da je svetu pokazal pot Resnice, pot vere, upanja in ljubezni. Učil nas je bratske ljubezni, povezanosti in pokazal nam je pristnost odnosa do Nebeškega Očeta.

Mnogi želijo slediti tej poti, a jih nekaj v njihovi notranjosti napeljuje k nasprotnim dejanjem. Nekateri so nestabilni in živijo kot je za njih »ugodnejše.« Mnoge prevzame napuh in preko sebe ne vidijo. Mnogi stalno iščejo izgovore in opravičujejo svoja dejanja. Mnogi gledajo in ne vidijo, poslušajo, a ne slišijo, ker so njihove duše preobremenjene z njihovimi vsakdanjimi stvarmi.

Tudi apostola Pavla in Ignacija Lojolskega bi lahko prištevali med naštete. Eden je živel tako zatopljen v svoj prav, da je bil slep za Resnico, drugi je bil zaslepljen s svojo častihlepnostjo in uživaštvom. Oba je Gospodova roka udarila s telesno poškodbo, enemu je legla na oči tema, drugega je poškodba prikovala na posteljo. Apostol Pavel je takoj zaslišal glas Gospoda, ga prepoznal in mu sledil, medtem, ko je Ignacij potreboval svoj čas in se mu je počasi skozi branje razodeval glas Gospoda. Tudi on mu je sledil.

Obema pa je skupno, da sta zorela kar nekaj let, preden sta začela s svojim delovanjem, oba je Gospod v puščavi njunih src pripravljal na delovanje in ju napolnil z močjo Svetega Duha, da sta lahko razodevala Resnico. Osebo menim, da je bil apostol Pavel tisti, ki je v krščanstvu oral ledino, Ignacij pa je sejal na pripravljeno njivo, imel je duhovno podlago svetniških mož, bili so mu

svetilniki na njegovi poti, hkrati pa je tako, kot njegovi sveti predhodniki, pustil Cerkvi poseben pečat, nekaj svojega in to je ignacijansko duhovnost.

Za apostola Pavla lahko trdimo, da je bil odločen mož, ki ni skoparil z besedami, iz njega je vrela izjemna notranja moč. Bil je kot kvas, ki je ljudi preobrazil, čeprav ni bil popoln, kot ni popoln nihče in vendar je njegovo življenje sprejetje Božjega odpuščanja, sprejetje Božje ljubezni in nenehno razdajanje in služenje.

Tudi za Ignacija Lojolskega lahko rečemo, da je sprejel Božje odpuščanje in ljubezen, saj je bilo tudi njegovo življenje prežeto z razdajanjem in služenjem, čeprav na milejši način, kot Pavlovo. Kot sem že zgoraj navedla, je apostol Pavel šele oznanjal Kristusa, medtem, ko je Ignacij Lojolski na to podlago, nežno kakor piš vetra, nalagal nova spoznanja duhovnega razvoja človeka.

Oba svetnika nam kažeta in odpirata pot do nebeškega kraljestva, kajti vsi smo poklicani k popolnosti, vsakega Gospod kliče na svoj način, vsakemu pripravlja svojo pot in pomembno je slišati Gospodov glas ter mu slediti. Bog ne išče popolnih, vsakemu pa daje možnost, da ga sliši in mu sledi.

Ni lahko prepoznati ta glas, ker ga želi glas teme speljati v napačno smer in preži na človeka, kjer je najbolj ranljiv. Prav zaradi tega je zelo pomembna molitev, rast v krepostih, očiščevanje in razločevanje duhov. V veliko pomoč na poti k Bogu nam je lahko ignacijanska duhovnost.

4.1. IGNACIJANSKA DUHOVNOST

Na vprašanje, kaj sploh je duhovnost, je najpreprostejši odgovor, da je to način življenja v odnosu z Bogom. Je kot most in čeprav so mostovi različni, kot je različna tudi duhovnost, služi istemu namenu, želji po zvezi z Bogom. Za ignacijansko duhovnost je najbolj značilno odkrivanje Boga v vseh stvareh, natančneje, iskanje Boga v vseh razsežnostih svojega življenja (Martin 2013, 7–10).

Za ignacijansko duhovnost so najbolj značilna naslednja vprašanja (prav tam, 12):

- Kako naj vem, kaj naj bi delal v življenju?
- Kako naj vem, kdo naj bi bil?
- Kako naj sprejemam dobre odločitve?
- Kako lahko živim preprosto življenje?
- Kako sem lahko dober prijatelj?
- Kako se lahko soočim s trpljenjem?
- Kako sem lahko vesel?
- Kako lahko najdem Boga?
- Kako naj molim?
- Kako naj ljubim?

Slomšek pravi, da je prva stopnica hoje za Kristusom, spoznavanje Boga, njegove volje in naše poslanstvo. Ta vprašanja nam pomagajo odkrivati smisel našega poslanstva in spoznavati Boga, čeprav, ga v tem življenju ne moremo popolnoma spoznati. Sveti Avguštin je dejal, da če lahko Boga razumeš, potem ni Bog, ker Bog je nedojemljiv. To pa ne pomeni, da ga ne moremo začeti spoznavati (Martin 2013, 13).

4.1.1. Vera

Na poti do Boga je zelo pomembna vera, ki ti daje razumeti, da na poti nisi nikoli sam in veš, da te Bog pozna. Vera je dar od Boga, ni pa nekaj, kar preprosto imaš. Martin v svoji knjigi, Duhovnost za vsak dan, vero primerja z vrtom. Osnovne stvari imaš: prst, seme, vodo, vendar samo to ni dovolj. Vrt je potrebno negovati in hraniti. Prav tako je z vero, ki zahteva potrpežljivost, vztrajnost in delo. Pomemben je tudi odnos z Bogom. »Tako kot se mora odrasel otrok do staršev vesti drugače, kot se je kot majhen, tako morajo tudi odrasli verniki vzpostaviti drugačen odnos do Boga, ko dozori« (prav tam, 34). Drugače ostane človek ujet v otroški predstavi Boga, ki npr. nikoli ne bi dopustil,

da se zgodi kaj slabega. Ko pride do kakršne koli tragedije, tak človek podvomi v Boga in se lahko celo odmakne od njega (prav tam, 33 –34).

4.1.2. Ozaveščenost

Začetek poti za odkrivanje Boga je ozaveščenost, ne zgolj to, kako mi lahko najdemo Boga, ampak zavest, da nas Bog želi najti (prav tam, 50).

Življenje apostola Pavla, kot Ignacija Lojolskega je dokaz, da Bog lahko uporabi čisto vse, da nas najde. Apostolu Pavlu je vzel vid, ker je bil slep za krščanstvo, za Resnico. Ignacija je prikoval na posteljo, ker je vedel, da rad bere. Ampak nikjer ni bilo njegovih zelenih pustolovskih in viteških knjig, samo knjiga o Jezusovem življenju in življenju svetnikov. To ni naključje. Zanimivo je tudi to, da so ga te knjige privlačile, celo užival je v njihovem branju in se odločil slediti življenju svetniških mož, a kaj ko so ga po drugi strani preganjale tudi sanje o velikih viteških dejanjih, pa tudi misli, kaj bi počel za določeno damo. Razlika je v tem, da se je po razmišljanjih, kaj bi naredil za Boga, počutil bistveno drugače, zadovoljnega, kot po razmišljanjih o junaških dejanjih, ki so ga izčrpavala in povzročala nezadovoljstvo. Začel je razumevati, da ga Bog želi nagovoriti.

Bog pogosto govori na načine, ki presegajo naše znanje ali razum, govori blago, tiho. Martin J. navaja to primerjavo: »Držite dojenčka, mogoče svojega, ki vas gleda s široko odprtimi očmi, in presenečeni začutite, kako ste polni hvaležnosti ali blaženosti. Sprašujete se: Od kod prihajajo ta močna občutja? Še nikoli nisem čutil kaj takega« (Martin 2013, 53).

Naslednji primer je: »Hodite po obrežju in ko usmerite pogled proti obzorju, vas zapolni občutek miru, ki presega vse, kar bi pričakovali. Vprašate se: Zakaj me na plaži tako preplavijo čustva. Hvaležnost, mir in radost so namreč načini, s katerimi se Bog sporazumeva z nami. V takih trenutkih občutimo povezanost z Bogom, čeprav je sprva morda ne prepoznamo« (prav tam, 53).

Prav tako lahko v času žalosti, stresa in celo jeze izkusimo, da je Bog z nami. Vsak, kdor je doživel kakšno bolezen ali tragedijo, najprej pomisli: Kako se je lahko to zgodilo? Takrat začutiš potrebo, hrepenenje po tolažbi ali povezanosti. Sprašuješ se, kako se boš prebil skozi to stisko. Potem pride nekdo in ti reče besede, ki ti sežejo naravnost do srca, te pomirijo, začutiš podporo, da si ljubljen in takrat pomisliš: Kako mi je lahko pomagalo teh nekaj besed? Sveti Avguštin je zapisal: »Gospod, nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi« (prav tam, 54).

4.1.3. Prepoznavanje želja

Na poti odkrivanja Boga je pomembno tudi prepoznavanje naših želja, s čimer niso mišljena hotenja, ampak najgloblje želje, ki nam pomagajo vedeti, kaj naj postanemo in kaj naj delamo. Te želje nam pomagajo vedeti, kaj Bog želi od nas in koliko si Bog želi biti z nami. Prepoznavanje svojih želja pomeni prepoznati, kaj Bog želi za nas. Poželenje je glavni način, s katerim Bog vodi ljudi, da odkrijejo kdo so in kaj jim je namenjeno delati. Globoka hrepenenja našega srca so naša sveta poželenja. Naše najgloblje želje, ki nas vodijo, da postanemo to, kar smo, so želje, ki jih ima Bog za nas, so eden od načinov, po katerih nas Bog neposredno nagovarja. In najgloblje poželenje, ki je zasejano v nas, je naše poželenje po Bogu (Martin 2013, 58–62).

Če se zopet vrnem k apostolu Pavlu in Ignaciju Lojolskem, ju je morala doleteti nesreča, da sta prepoznala, kaj Bog od njiju pričakuje, pa tudi, da sta v srcih sploh odkrila notranje hrepenenje. Nemalokrat se zgodi, da ljudje po bolezni, po določenem trpljenju ali preizkušnji, spremenijo način življenja. Takrat se v njih nekaj prebudi, dobijo spoznanje.

Ignacij nam naroča, da je potrebno moliti za svoje želje, saj je poželenje ključni način, po katerem lahko v svojem življenju slišimo Božji glas (prav tam, 62).

Mnogi imamo občutek, da v našem življenju, kljub uspehu in sreči, še nekaj manjka. Občutki neizpoljenosti odsevajo nezadovoljstvo, praznino, nemir. V

resnici je to izraz hrepenenja po Bogu, je eden najglobljih načinov, po katerih nas kliče Bog. V odmevih našega nemira slišimo Božji glas. Nekateri poskušajo to praznino zapolniti z denarjem, položajem, boljšo službo. Vendar tudi, ko pridobijo te stvari, se še vedno čutijo nepopolne, praznina ostaja. Nekateri si svojo prazno luknjo polnijo celo z zasvojenostjo, bodisi od drog in alkohola, nakupovanj, iger na srečo idr... Luknja v naših srcih je prostor, iz katerega kličemo k Bogu, prostor, kjer si nas Bog najbolj želi srečati, prostor, ki ga lahko začne polniti samo Bog (prav tam, 58–64).

Mnogokrat čutenja zanemarimo, zavrnamo ali celo zanikamo. Prepisujemo jih pretirani čustvenosti, utrujenosti ali »trapastemu« obnašanju. Včasih se lahko celo zgodi, da v cerkvi ob doživetju miru, začnemo jokati in ne vemo zakaj. In vendar to ni posledica »razneženosti,« ampak želja po Bogu. Ljudje navadno iščemo nekaj spektakularnega, da bi nas prepričalo o Božji navzočnosti. Vendar Boga lahko najdemo v preprostih stvareh, vsakdanjih dogodkih in običajnih hrepenenjih. Marsikdo se boji sprejeti te trenutke kot znamenje Božjega klica. Soočanje z znamenjem, da je Bog blizu nas, je lahko vznemirljivo in mnogi se raje izogibajo misli, da želi Bog govoriti z njimi. Strah je naravni odziv na božansko, zato se v Svetem pismu tudi veliko zgodb o moških in ženskah, ki srečajo Boga, začne z besedami: »Ne boj se!« (Martin 2013, 65–67).

4.1.4. Želja po svetosti

Naslednji način znamenja želje po Bogu, ki se lahko sproži na dva načina, je privlačnost zgledov svetnikov. Prvi način je, ko izvemo nekaj o svetih ljudeh iz preteklosti in nas to prevzame, drugi način pa je, če spoznavamo svete ljudi sedanjega časa (Martin 2013, 74).

Če se zopet ozremo na Ignacija, ga je življenje svetnikov zelo prevzelo in takoj si je rekel, da lahko tudi on naredi nekaj takega. Njegov napuh so pritegnila velika dela svetnikov, medtem ko je bolj pristen del njegovega značaja pritegnila svetost ljudi, o katerih je bral. Iskrena privlačnost svetniških ljudi in resnična

želja, da bi jih posnemali, je eden od načinov, s katerimi nas Bog kliče k svetosti (prav tam, 74).

Svetost pa je namenjena tudi svetim ljudem, ki hodijo med nami. Med njimi je lahko sveti oče, ki skrbi za svoje otroke, sveta hči ali sin, ki neguje svoje ostarele starše, sveta mati, ki trdo dela za svojo družino. Prav tako svetost ne pomeni popolnosti, tudi svetniki so samo ljudje, ki imajo svoje napake, slabosti in pomanjkljivosti (prav tam, 74).

Spoznavanje primerov svetosti iz preteklosti in svetih ljudi današnjega časa, v nas zbudi hrepenenje, da bi bili kot oni. Svetost pri drugih ljudeh nas naravno privlači, ker je to eden od načinov, kako nas Bog privlači k sebi. Svetost pri drugih namreč kliče svetost pri nas. To nam omogoča razumeti, zakaj je Jezus iz Nazareta v svojem času, privabil take množice (prav tam, 75).

4.1.5. Ranljivost

Mnogokrat slišimo stavek, kako ljudi v času trpljenja vleče k Bogu. Mnogi pravijo, da so se v času izgube ljubljene osebe ali v času bolezni, družinske krize, na nov način obrnili k Bogu. Nekateri ljudje to pripisujejo obupu in pravijo, da se človek ni imel kam obrniti in je zato svoje zavetje iskal pri Bogu. Resnica pa je v tem, da se v trpljenju ne obračamo na Boga, ker nenadoma postanemo nerazumni, temveč zato, ker je naša obramba popustila in nas Bog lahko doseže. Nič manj razumni nismo, samo bolj odprti smo, ker padejo pregrade, ki smo jih Bogu postavili, da mu ne bi pustili k sebi, morda iz ponosa, strahu ali pomanjkanja zanimanja. Zavedati se moramo, da v nas želja po Bogu, kot tudi njegov klic, vedno živi, velikokrat pa jo lahko jasneje vidimo šele ko naša obramba pade (Martin 2013, 75).

Zopet se lahko vrnemo tako na apostola Pavla kot tudi na Ignacija Lojolskega. Videla in slišala sta Božji klic v sebi, šele ko jima je obramba padla, ko sta nemočno ležala.

To nam daje razumeti, zakaj toliko ljudi v času trpljenja in bolezn, še posebej pred smrtjo, duhovno rastejo kljub temu, da njihovo telesno stanje vedno bolj peša. Nekateri ljudje postanejo celo bolj blagi, bolj odpuščajoči, bolj čustveni. Janice, katoliška redovnica pravi: »Umiranje nas dela bolj človeške.« To pomeni prepoznati svojo prirojeno povezanost z Bogom. Vsi smo namreč povezani z Bogom, čeprav v življenju to morda zanemarjamo, zanikamo ali zavračamo (Martin 2013, 76 –77).

Človeku v času hude bolezn ali umiranja, pade ograda pred Bogom in Bog ga lahko ponovno obiše, se mu približa. Približevanje z Bogom pa nas spreminja, nas dela bolj človeške in bolj kot smo človeški, bolj božanski postajamo. Ranljivost je tako še en način, kako lahko izkusimo svoje poželenje po Bogu (prav tam, 77).

Začetek poti k Bogu je zaupanje, ki pomeni, da nas Bog išče enako, kot mi iščemo Boga. Jezus je pogosto uporabil primerjavo Boga z iskalcem (Lk 15, 3–10). Boga primerja s pastirjem, ki pusti devetindevetdeset ovac, da poišče tisto eno, ki se je izgubila. Primerja ga z žensko, ki izgubi en kovanec in pomete vso hišo, da bi ga našla (prav tam, 77).

4.2. BOG TE SREČA TAM, KJER SI

Mnogo ljudi ima napačno predstavo, da se morajo spremeniti, preden se približajo Bogu. Nekateri so celo prepričanja, da niso vredni, da bi se Bogu približali. Vendar so to napačne predstave, Bog nas namreč sreča tam, kjer smo. Čeprav nas Bog stalno kliče k spreobrnjenju in rasti, in smo mi nepopolni in grešni, nas Bog ljubi takšne, kakršni smo. Ljubljeni smo kljub svoji nepopolnosti. To nam potrdi tudi Jezus, ki je ljudi pogosto pozival, naj se spreobrnejo, naj nehajo grešiti, naj spremenijo svoje življenje. Vendar pa ni čakal, da bi to naredili, preden se sreča z njimi, ampak stopi v odnos z njimi kakršni so (Martin 2013, 78).

Način, kako se Bog obrača na nas, je odvisen tudi od tega, kje smo v svojem življenju. Če odkrivamo srečo predvsem v odnosih, nas želi srečati na ta način. Boga tako iščimo v prijateljstvu. Če imamo otroke, nas morda želi Bog srečati preko njih, ali po vnukih. Kogar veseli narava, naj Boga išče v morju, na nebu, v gozdovih. Bog nas namreč lahko sreča kjerkoli, k nam prihaja na načine, ki jih lahko razumemo. Prav tako se Bog lahko sreča z nami kadarkoli. V evangelijih Jezus pogosto sreča ljudi sredi njihovega burnega življenja. Petra npr. sreča, ko popravlja svoje mreže na obali, Mateja sreča ko sedi pri svoji mitnici, sreča se s prešuštnico, ko jo želijo kamenjati, sreča obsedenca, ki ni bil pri pameti, sreča žensko, ki je bila dolgo bolna. V vsakem od teh primerov, kot tudi nam, Bog pravi: »Pripravljen sem te srečati, če si se ti pripravljen srečati z menoj« (prav tam, 78–81).

Bog se nam razkriva v vsakodnevnih dogodkih, kjer pa njegovo navzočnost pogosto spregledamo. Zato je zelo pomembno opažanje, ki nam pomaga spoznati, da je naše življenje že sedaj obsenčeno z Božjo navzočnostjo (prav tam, 84). Bog prebiva v resničnih stvareh, resničnih krajih in resničnih ljudeh. Ne samo v nebeškem kraljestvu, ampak povsod naokoli (prav tam, 359).

Nikoli ne smemo prenehati misliti, da nas Bog ljubi. David je rekel: »Bog se radosti v tebi!« Veliko pove tudi začetek psalma 139: »Stkal si me v materinem telesu«. Bog nas ima rad kot posameznike. Tudi nagovarja nas na osebni, intimen način v vsakodnevem življenju in v molitvi. To je znamenje Božje osebne ljubezni do nas (prav tam, 359).

Bog nam je namenil svoja poželenja, sposobnosti in talente kot darove, da bomo srečni in bomo s tem osrečevali tudi druge. Zaradi tega se tudi ne smemo primerjati z drugimi, se podcenjevati in zaničevati, ker zapademo v skušnjava, ki nas potiska v obup. Pomembno je, da se odmikamo od dejanj, ki so grešna ali nam preprečujejo, da bi bili sočutni, bolj ljubeči in svobodnejši. Nasprotno pa se moramo približevati dejanjem, ki nas delajo sočutnejše, bolj ljubeče in svobodnejše. Pri vsem tem pa je pomembno zaupati Bogu, da nam bo pomagal, ker si za nas želi, da postanemo to, kar nam je namenjeno, da smo. Postati to, kar Bog od nas pričakuje pa je proces, ki je lahko dolg. Na tej poti spoznanja je zelo pomembna molitev in potrpežljivost (Martin 2013, 353–355).

O potrpežljivosti veliko povedo besede Pierra, ki jih je napisal prijatelju, veljajo pa lahko tudi za vsakega izmed nas (v Martin, 355):

»Predvsem zaupaj v počasno delo Boga. Ljudje smo po naravi pri vsem nepotrpežljivi in želimo brez odlašanja priti do cilja. Radi bi preskakovali vmesne stopnje. Nepotrpežljivo smo na poti k nečemu neznanemu, nečemu novemu. Toda zakon vsakega napredka je, da je treba preiti čez določene stopnje nestabilnosti in da lahko to traja zelo dolgo. Mislim, da je tako tudi s teboj; tvoja spoznanja dozorevajo postopno – pusti jim, da rastejo, dovoli jim, da se oblikujejo brez nepotrebne naglice. Ne poskušaj jih izsiliti, kot da bi bil danes lahko to, kar bo čas (to je Božja milost in okoliščine) naredil iz tebe jutri. Samo Bog lahko pove, kaj bo postal ta novi duh, ki se postopno oblikuje v tebi. Verjemi Gospodu, da te vodi njegova roka, in sprejmi občutek neizoblikovanosti in nepopolnosti.«

Na tem svetu smo vedno romarji na poti, življenje je namreč nenehno potovanje in Bog je naš cilj. Ta pot nam bo otežena, če v njej ne bo molitve in rednega spraševanja vesti. To je ključnega pomena, če se želimo z Bogom zblížati, če ga želimo slišati in se na njegov glas tudi odzvati.

Molitev in spraševanje vesti nam pomaga razumeti Božjo ljubezen do nas, pomaga nam razumeti, koliko je Bog storil osebno za nas, koliko nam je dal od tega, kar ima. Že razmišljanje o tem, kako Bog prebiva in deluje v vseh stvareh, v vsem stvarstvu, je korak k Bogu. Bog namreč naravnim prvinam daje obstoj, rastlinam življenje, živalim čutenje in ljudem razum. Tako Bog prebiva tudi v nas, daje nam zavedanje, da smo, da živimo, da čutimo, da spoznavamo in dela nas za svoje svetišče, ker nas je ustvaril po podobi njegovega Božjega veličastva. Vsi darovi prihajajo od Boga, so kakor žarki od sonca in voda iz izvira. Prav zaradi tega je molitev, ki je daritev Bogu, še kako pomembna. V molitvi lahko Bogu ponudimo vse in od njega prosimo vse kar potrebujemo in to je njegova ljubezen in milost (Martin 2013, 362-363).

5. POMEN MOLITVE V ISKANJU BOŽJEGA GLASU

Vsak kristjan se v svojem življenju sooči z vprašanjem, zakaj je molitev potrebna in čemu je namenjena. Marsikomu je molitev breme, neko ponavljanje obrazcev in besed, ki jih izgovarja iz navade, ker misli, da je tako prav, njegovo srce pa je daleč stran od molitve. Marsikdo niti ne ve, kaj vse je molitev in kako je v našem življenju pomembna.

V tem poglavju bom poskušala na kratko obrazložiti, kaj je molitev in kako je pomembna za slišanje Božjega glasu. Prav skozi življenje apostola Pavla in Ignacija Lojolskega, ki sta nam na poti do Božje bližine, na poti do svetosti, žareč svetilnik v temni globeli naših življenj, lahko spoznamo, tako pomen molitve, kot tudi njeno širino.

Apostol Pavel, ki je bil kot Jud sprva prepričan v svoj prav, da z vso gorečnostjo in zagnanostjo preganja kristjane, da s tem izkazuje vero in ljubezen do Boga, je ob srečanju s Kristusom spoznal svojo zmoto. Njegova molitev je v tistem trenutku tišina, skozi katero je pronicel Božji glas in ga nagovoril. Ta glas, ta odprtost, ko se preda Božjemu načrtu, ga je potegnila iz napačnih predstav o Bogu in življenju v njem, v svetost.

Od tu naprej je tudi njegova molitev drugačna. Molitev, ki je razdajanje za druge, ki je oznanjevanje evangelija, ki je neprestano poslušanje Boga, ki je eno samo trpljenje v križu življenja. In vendar ga ta molitev osvobaja, osrečuje in povezuje z Bogom. Iz njegovih pisem lahko razberemo, kako je molitev nosil v svojem srcu, v tišini. Ni veliko govoril, dovolil pa je Gospodu, da govori in on ga je poslušal.

Tudi Ignacij Lojolski, tako kot apostol Pavel, namenja veliko pozornost tišini, času, ko nam Bog govori, mi pa ga poslušamo. V tem poglavju bom predstavila tudi posebno obliko molitve, pod imenom eksamen, ki jo je razvil Ignacij Lojolski. Z njeno pomočjo lažje prepoznavamo naša dobra dejanja in tisto, kar nas otežuje. Predvsem pa lažje razločujemo glas Nebeškega Očeta od glasu

skušnjavca. Ta je namreč tako pretkan, da se niti zavedamo ne, da v nas želi preprečiti, da bi slišali Božji glas. Bog namreč govori v tišini, hudi duh pa v hrupu. Molitev je zelo pomembna, omogoča nam, da slišimo Božji glas. Molitev pa ima svojo težo tudi zato, ker brez povezanosti z Jezusom, ne moremo storiti nič dobrega.

5.1. DEFINICIJA MOLITVE

Na vprašanje, kaj je to molitev, nam daje zelo lep odgovor sveta Terezija Deteta Jezusa: »Po mojem je molitev polet srca, to je preprost pogled, naravnani k nebesom, molitev je klic hvaležnosti in ljubezni sredi preizkušnje in sredi veselja« (v KKC, 635).

Sveti Janez Damaščan (v KKC 2560) pravi: »Molitev je povzdigovanje duha k Bogu ali prošnja k Bogu za ustrezne dobrine.« Sveti Avguštin o molitvi pravi (prav tam 2560) »Čudež molitve se razodene prav tam, ob studencih, kamor prihajamo iskat vodo: tam Kristus prihaja naproti vsakemu človeškemu bitju, on nas prvi išče in on sam prosi, da bi pil. Jezus je žejen, njegova prošnja prihaja iz globočine Boga, ki hrepeni po nas. Molitev, naj to vemo ali ne, je srečanje božje žeje in naše žeje. Bog je žejen, da bi bili mi žejni njega.«

Janez Klimak (v Špidlik 1998, 284) posebej molitev in jo predstavlja obdarovano z besedo: »Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vas bom poživil. Vzemite moj jarem nase in se učite od mene krotkosti in ponižnosti, da boste našli dušni mir in zdravilo za vaše rane. Moj jarem je prijeten in odrešenje od grehov« (prim. Mt 11, 28–29).

Teofan Zatvornik (prav tam, 284) razlikuje v človeku tri sfere: telo, dušo in duha. »Telo se hrani, diha, se giblje. Duša misli, hoče, čuti. Značilna dejavnost duha pa je molitev, ki jo lahko imenujemo dihanje duha.«

V svojem učenju Jezus svoje učence uči moliti z očiščenim srcem, z živo in vztrajno vero, s sinovsko srčnostjo. Poziva jih k čuječnosti in jih vabi, naj se s svojimi prošnjami obračajo k Bogu v njegovem, Jezusovem imenu. Jezus Kristus sam uslišuje molitve, ki se obračajo nanj (KKC 2620). Jezus nam pravi (v KKC 2608): »Preden prinesemo dar k oltarju, se je potrebno spraviti z bratom; (Mt 5, 23–24) ljubiti je treba sovražnike in moliti za preganjalce; (Mt 5, 44–45) moliti k Očetu na skrivnem; (Mt 6,6) ne blebetati veliko besed; (Mt 6,7) pri molitvi odpustiti iz vsega srca; (Mt 6,14–15) imeti čisto srce in iskati božje kraljestvo (Mt 6,21.25.33).

Jezus nas uči sinovske srčnosti (KKC 2610): »Za vse, kar molite in prosite, verjemite, da ste že prejeli« (Mr 11,24). Takšna je moč molitve, »vse je mogoče tistemu, ki veruje,« (Mr 9,23) z vero, ki ne dvomi (Mt 21,22).

(KKC 2611) Molitev vere ni samo v tem, da govorimo »Gospod, Gospod,« ampak v tem, da uglasimo srce za spolnjevanje Očetove volje (Mt 7,21).

Gospod vodi vsakega človeka po poteh in na način, ki ugaja njemu. Vsak vernik mu odgovarja tudi v skladu z odločanjem svojega srca in z osebnimi izrazi molitve. Vendar je krščansko izročilo ohranilo tri pomembnejše izraze molitvenega življenja: ustno molitev, premišljevanje in notranjo molitev. Vsem je skupna osnovna poteza: zbranost srca (KKC 2699).

Tem trem vrstam molitve ustrezajo tri definicije, ki druga drugo dopolnjujejo: molitev je pogovor, dialog z Bogom; povzdigovanje duha k Bogu; povzdigovanje srca k Bogu (Špidlik, 1998, 278).

Evangelij nam s priliko o prijatelju, ki ne preneha trkati na vrata, ter o vdovi, ki nadleguje sodnika (prim. Lk 11, 5–8; 18, 1–8) pokaže, da je potrebno vztrajno moliti in ponovno prositi, da bi bili uslišani. Stalna molitev krepi naše notranje razpoloženje, prav tako utrjuje našo držo do Boga, obenem pa nam omogoča, da se bolje zavemo, da je vse odvisno od Božje pomoči. S tem pa postajamo bolj razpoložljivi za sprejem milosti (Špidlik 1997, 17).

Velikokrat se sprašujemo, kako pogosto naj molimo, saj nas prav Pavel v evangeliju nagovarja, naj molimo neprenehoma. Origen (v Špidlik, 1998, 286) o pogostosti molitve pravi: »Neprenehoma moli tisti, ki združuje molitev z dobrimi deli. Besedo molitev moramo razumevati v širšem pomenu. Vse, kar delamo po božji volji, nas dviga k Bogu.« Sveti Avguštín prav tako trdi, da je tudi delo molitev, zato pravi: »Moli in delaj!« (prav tam, 286)

Te izjave na prvi pogled prihajajo v protislovje s Pavlovimi besedami, ko v pismu Tesaloničanom (v Špidlik, 1998, 285–286) pravi: »Neprenehoma molite. V vsakršnem položaju se zahvaljujte: zakaj to je božja volja v Kristusu Jezusu glede vas« (1 Tes 5, 17–18). Evhiti (menihi »molilci«) npr. so težili k naivni razlagi teh besed iz Svetega pisma in so jih jemali dobesedno. Razmišljali so, da če morajo moliti, potem se za popolnega kristjana ne spodobi, da bi delal. Delajo naj preprosti ljudje. Mislili so, naj svetnik ne posnema Marte ampak Marijo (prim. Lk 10, 38–42). Po njihovem prepričanju (v Špidlik 1997, 55), naj bi bili menihi kot Marija, ostali posvetni ljudje pa kot Marta, kar je zanje pomenilo, da je potrebno opustiti vsako posvetno delo, predvsem ročno.

Vsak človek mora dobiti pravo razmerje med delom, ki je kakor molitev v širšem pomenu (vsako dobro delo) in molitvijo v ožjem pomenu, sestavljeno iz obrazcev. K. Rahner v (Špidlik, 1998, 286) pravi: »Vsako zaslužno dejanje ima odnos do Boga; je torej resnična molitev. Vendar zaradi tega izrečena (formalna) molitev, zavestno povzdigovanje duha k Bogu, nikakor ne postane brezkoristna.«

Papež Frančišek o molitvi pravi takole: »Molitev ni čarobna palica! Pomaga nam ohranjati vero v Boga in se zanašati nanj, tudi kadar ne razumemo njegove volje.« Prav tako pravi: »Molitev spremeni željo in jo oblikuje po Božji volji, kakršna koli že je, kajti kdor moli predvsem teži k združitvi z Bogom, ki je usmiljena Ljubezen« (Radio Vatikan, 2016).

Origen (v Špidlik 1997, 20) pravi, da »kadar molimo, v nas moli Sveti Duh, ki ve mnogo bolje od nas, kaj potrebujemo in je njegov glas močnejši. Uslišana je torej tista molitev, ki je v skladu z glasom Svetega Duha, ne pa z zahtevami

naše glave.« Delovanje Svetega Duha je namreč prav v tem, da nas dela podobne Kristusu.

5.2. PROSILNA MOLITEV

Tako kot je naravno, da otrok prosi starše za pomoč, ali odrasel prijatelja, da mu ustreže, tako je tudi naravno, da se v potrebi obračamo na Boga. Ta vrsta molitve se imenuje prosilna molitev in je verjetno najpogostejša med ljudmi in vsakemu poznana. Nevarnost te molitve je, da lahko iz našega duhovnega življenja odstrani zavest o Božji svobodi in nas lahko potisne v vraževerje. Marsikdo namreč lahko dobi občutek, da če moli na določen način in ponavlja določene molitve, lahko Boga pripravi do tega, da naredi tisto, za kar ga prosi. Povsem razumljivo pa je, da vsakdo kdaj čuti potrebo, da Boga pokliče na pomoč. Prosilna molitev je naravna, človeška in izraža našo resnično potrebo po Božji pomoči. Vsak, kdor se poglobi v svoj odnos do Boga, se velikokrat zave, da je naša molitev eno samo naštevaje stvari, ki jih potrebujemo in hkrati tudi neskončen tok sporočanja Bogu, kako se počutimo. Premalokrat pa mi prisluhnemo Bogu, da bi slišali njegov glas (Martin 2013, 99–121).

5.3. POSLUŠANJE

Čustva so ključni način, po katerem Bog govori v molitvi. Ob branju določenega odlomka iz Svetega pisma, lahko začutimo srečo, ker se počutimo bližje Bogu. Morda lahko začutimo jezo zaradi surovega ravnanja določenih oseb v zgodovini krščanstva (prav tam, 124).

Prav tako je spoznanje eden od načinov, s katerim Bog govori med molitvijo in nam omogoči stvari videti v novi luči, morda dobimo celo preblisk in dojamemo nekaj presenetljivega o Bogu (prav tam, 124).

Med molitvijo pridejo pogosto na površje tudi spomini. Tudi z njimi nas Bog lahko vabi, da se spomnimo česa, kar nas tolaži ali razveseljuje, kot bi nam hotel reči: Spomni se, kaj sem naredil. Spomini pa nam tako kot tolažbo lahko prinašajo tudi obžalovanje zaradi grehov (prav tam, 124–125).

V molitvi so zelo pomembna tudi občutja, kot je občutek miru ali povezanosti z Bogom. Včasih se lahko čutimo močno povezani z Bogom na način, ki ga ne moremo opisati, vendar ima za nas globok pomen in tega ne gre zanemarjati. Včasih je potrebno preprosto zaupati tem trenutkom, čeprav jih je težko razložiti ali razumeti (prav tam, 126).

Prav tako so pomembni telesni občutki, kar pomeni, da se npr. med branjem določenega psalma povsem sprostimo, ali pa nas določen odlomek iz Svetega pisma vznemiri, ker nas nagovarja, da npr. nekomu odpustimo, čeprav, bi se temu radi izognili. V molitvi, ko prisluhnemo Bogu, pa lahko pridejo tudi poželenja, kot je želja po svetosti, želja po spremembi in rasti v življenju, skratka poželenje po Bogu (prav tam, 126–127).

Vse to so rahli šepeti s katerimi nam Bog govori v molitvi. Pogosto namreč molimo za kaj, kar potrebujemo, a ne dobimo tega, kar smo prosili. Večkrat moramo samo prisluhniti Božjemu odgovoru, glasu rahlega šepeta, saj Bog odgovarja na našo molitev na prikrit ali nepričakovan način (prav tam, 127).

Eden izmed najboljših načinov za poslušanje Boga je tišina, ne za to, ker nam Bog ne bi govoril med hrupnim dnevom, temveč zato, ker v tišini najlažje prisluhnemo svojemu srcu. Kot je pomembno svojemu prijatelju pozorno prisluhniti, kaj nam želi povedati, tako je pomembno tudi poslušanje Boga. Bog nam je z razlogom dal dvoje ušes in samo ena usta, ker je namreč poslušanje pomembnejše od govorjenja (prav tam, 134).

5.4. EKSAMEN

Posebna oblika molitve, ki jo je razvil Ignacij Lojolski, je tudi spraševanje vesti, ki jo po njenem izvirnem španskem imenu, imenujemo eksamen. Gre za preprosto molitev v petih korakih, pri kateri tako, kot pri vsaki molitvi, Boga prosimo za milost. (Martin 2013, 84–85). Je način molitve, ki človeku odpre oči, da lahko vidi, kako je Bog ljubeče navzoč in dejaven v njegovem vsakdanjem življenju. Cilj te molitve, ki naj bi jo izvajali enkrat dnevno pred spanjem (zaželeno pa je tudi opoldne), je rast ljubečega, osebnega in zavzetega odnosa z Bogom, drugimi in vsem stvarstvom (Platovnjak 2018).

V prvem koraku se najprej umirim, prepustim se ljubečemu Gospodovemu pogledu, spomnim se Božjih dobrot, ki sem jih bil tega dne deležen in se zanje zahvalim. Ob razmišljanju, kaj je to Božja dobrota, nam Ignacij pravi, da je dobrota že to, da sem se zjutraj zbudil, da sem še lahko vstal iz postelje, je vsaka dobra novica, trenutek prijetnega srečanja z drugim (Platovnjak, 2018), presenečenje, ko sredi pustega zimskega dneva zagledam sončni žarek na pločniku (Martin 2013, 85) in še mnogo drugega.

Vse to je priložnost za hvaležnost, kajti nič lepega in dobrega ni slučajno, ampak je vse dar pozorne ljubezni Boga Očeta. Brez tega zavedanja, spominjanja Božjih dobrot, kaj kmalu ne vidimo več, kako smo vedno znova obdarovani in da je dar tudi to, da jaz lahko naredim nekaj lepega in dobrega. Brez spominjanja in zavedanja lahko kaj kmalu postanem nezadovoljen človek (Platovnjak, 2018).

V drugem koraku prosim Svetega Duha, naj mi pomaga pri pregledu dneva in me uči razločevati, da bom spoznal pot, na katero me kliče Bog. S to prošnjo hkrati priznavam, da se zavedam, kako brez povezanosti z Jezusom ne morem storiti nič dobrega. Le v moči Svetega Duha morem videti svoje grehe, jih priznati in zanje prositi odpuščanja. Prav tako le s pomočjo Svetega Duha lahko vidim, kje sem se zaprl pred Bogom, kje sem sledil svoji sebičnosti ali hudemu duhu (Platovnjak, 2018).

Glas naše vesti, ki se oglasi, kadar naredimo kaj narobe (mogoče nismo pomagali prijatelju, ki je potreboval le nekaj minut našega časa, ali bolnemu sorodniku ...), in nas spodbuja, da to popravimo, je glas, ki nas lahko vodi, da postanemo bolj ljubeči in posledično srečnejši. In ne samo to, jasneje tudi lahko vidimo svojo potrebo po Bogu, ki nas vabi, da rastemo v ljubezni. (Martin 2013, 86) V spreobrnjenje me more usmeriti le Božji Duh (Platovnjak, 2018).

V tretjem koraku skupaj z Bogom, kot film, pregledam minuli dan in se dotaknem vsake ure posebej. S pomočjo predstavitvene zmožnosti gledam vse, kar se mi je v tem dnevu zgodilo, tudi svoja čutenja, želje, misli, besede, dejanja, odnose, dogodke... Preprosto samo gledam in vse sprejemam. Pomembno je, da se ne prepustim skušnjavi, da bi ocenjeval današnji dan ter iskal dobra in slaba dejanja, ampak samo pozorno opazujem in zaznavam, kar se mi je zgodilo.

Pogosteje kot to počnemo, bolj se krepi naš spomin, zato je pomembno, da ne odnehamo, če se v začetku bolj malo spomnimo. Šele, ko se zavedamo celotnega dneva, poskušam ugotoviti (prav tam):

- Kateri duh me je navdihoval in deloval v meni? Duh veselja in žalosti, duh miru ali morda nemira, duh zadovoljstva ali zagrenjenosti itd.
- Katera milost mi je bila dana? Bog me namreč kliče, da mu osebno odgovorim v konkretni zadevi in mi daje potrebnih milosti, da bi mogel to uresničiti.
- Katera skušnjava me je napadla? Eksamen mi pomaga, da prepoznam skušnjavca in njegovo taktiko in kako me zvabi v dialog z njim.

Četrty je korak zahvaljevanja in obžalovanja, saj se po pregledu dneva in razločevanja vzgibov zahvalim za vse, kar mi je bilo darovano v tem dnevu, v meni pa se prebudi tudi kesanje in žalost zaradi pomanjkljivega odgovora na Božje delovanje in ljubezen. Kesanje mora biti konkretno za določeno stvar. Prav tako se odpovem vsaki navezanosti na greh in vse to položim pod križ Jezusa Kristusa (prav tam). Prošnja za odpuščanje naših grehov je lahko osvobajajoča. Opomni nas, da nas Bog želi sprejeti nazaj.

V petem, zadnjem koraku prosim Boga, »da se bom z njegovo milostjo poboljšal.« Odločim se, v čem želim bolj sodelovati z Bogom. Vsega se izročim v njegove roke. Prosim ga tudi za tisto, kar je pomembno za mojo duhovno rast v naslednjem dnevu (prav tam).

Eksamen sklenem z molitvijo Očenaš (prav tam).

5.5. MOLITEV SRCA

Ljudje smo sestavljeni iz telesa, duše in Svetega Duha. Vsak del ima svoje potrebe. Če te potrebe niso potešene, se vzbudi lakota: v telesu to pomeni želja po hrani, v duši pa je to želja po spoznanjih. Najmočnejše pa se občuti nepotešenost v življenju Duha. Ta lakota je hrepenenje po življenju z Bogom, ko se prebudijo duhovna čustva in to notranje doživljanje lahko postane priložnost za spreobrnitev. Srce namreč čuti veliko pripravljenost za dobra dejanja (Špidlik 2003, 27).

Najpopolnejša božja podoba je človeška duša, srce. Ko človek misli na Boga, prodira v njegovo življenje, je pri njem in z njim. Jezus sam nam pravi: »Blagor čistim v srcu, ker bodo Boga gledali« (Mt 5,8). Molitev ni nič drugega kot povzdigovanje srca k Bogu. Moliti, pomeni najprej biti dober, hoteti dobro, v vsem si prizadevati biti podoben Bogu. Ni dovolj samo brati evangelij in razmišljati, kaj npr. pomeni »blagor ubogim v duhu.« To bi bil zgolj študij Svetega pisma. Moliti in resnično premišljevatil začnemo takrat, ko se odločimo, da vzljubimo uboštvo in si ga zaželimo, da bi bili podobni Kristusu. Če hoče kdo delati dobro, bo prej ali slej odkril, da dobro v največji meri najdemo prav v Bogu. Zato tak človek išče Boga v vsem (Špidlik 1998, 279–281).

Čutenje srca so Božji navdihi, pod pogojem, da je srce očiščeno. Naše srce, ki ga je ustvaril Bog, je raj v katerega se skuša vtihotapiti kača v obliki slabih misli. Le tisto srce, ki ni vznemirjeno od zunaj, sliši glasove, ki prihajajo od znotraj. To

so namreč Božji navdih (Špidlik, 1997, 61–63). Sveti Ignacij Lojolski je v svojih pravilih za razlikovanje duhov opisal prav to izkušnjo (prav tam, 63): »misel, ki je ne povzroča noben zunanji vtis, prihaja od Boga, kajti samo Gospod, ki je gospodar našega uma, more vstopiti vanj brez prejšnjih vzrokov.«

Molitve srca se lahko naučimo samo tako, da molimo. Kdor se v njej vadi, odkrije, koliko lepih Božjih navdihov daje Bog tistim, ki se trudijo za čisto srce. Taka molitev postane poslušanje Boga, ki nam govori (prav tam 63).

6. RAZLOČEVANJE

Včasih kdo pravi, da se je za neko stvar odločil, ker mu je tako narekovalo srce, ker je tako čutil. Spomnimo se Ignacija Lojolskega. Branje o svetnikih ga je tako preželo, da se je tudi on odločil postati ubog, da bo svetnik za ljudi in se bo s tem razdajal tudi za Boga. To ga je pripeljalo tako daleč, da ni več zmožel, da je obupaval in celo mislil končati svoje življenje. Je njegovo dejanje, da bo živel kot določeni svetniki res narekovalo čutenje srca? Ne, vodil ga je razum, celo napuh, da bi postal kakor oni ali še boljši. Čeprav je bil prepričan, da ga nagovarja Božji glas, celo razlikoval je ta glas od glasu skušnjavca, mu vendar ni dal priložnosti, da mu v polnosti razodene načrt. Šele kasneje, v Manresi, pride do spoznanja, da je njegovo pot do svetništva do takrat navdihovala njegova želja. Ko se preda Božjemu načrtu, začuti in spozna svojo zmoto. Lahko rečemo, da doživi notranje razodetje, ki ga je popeljalo na pot duhovništva in ustanovitelja novega reda Družba Jezusova, tako kot je notranje razodetje, popeljalo apostola Pavla na pot hoje za Kristusom.

Tudi mi se velikokrat znajdemo pred vprašanjem, kaj Bog pričakuje od mene. Tolikokrat slišimo besede, da ima Bog za vsakega izmed nas načrt, da nas je poznal že preden smo se rodili in vendar se velik del življenja iščemo, če se sploh kdaj najdemo. Včasih se nam celo zdi, da smo na pravi poti, a v svojih srcih nikakor ne najdemo pravega miru. Ne moremo se umiriti, da bi v naše srce lahko pronicala Božja svetloba. Večkrat se celo zasačimo, da Boga obtožujemo za trpljenje ali smrti mnogih ljudi, še posebej otrok in se sprašujemo, kakšne načrte je lahko imel za te ljudi, če jim ni pustil živeti. Mnoga vprašanja presegajo naš razum in hkrati izražajo neko praznino, pomanjkanje popolnosti v nas. Kako naj se razumem z Bogom, kako naj popolnoma zaupam njegovemu glasu, njegovemu načrtu, kako naj se otresem strahu in se popolnoma predam veri in ljubezni, ko je moja duša otežena s toliko bojznimi, so vprašanja, ki bremenijo naša srca in otežujejo Božji milosti, da bi se v njih naselila. Ne, taka duša ne more slišati Božjega glasu, kaj šele, da bi mu sledila.

Prav zaradi tega je zelo pomembno, da se poglobimo vase in razlikujemo glasove, ki nagovarjajo naše srce. Že apostol Pavel nam pravi: »Razlikujte duhove« (prim. 1 Kor 12,10). Prav tako nam Pavel v drugem pismu Korinčanom, ko opominja na lažne apostole, nepoštene delavce, ki delajo pod krinko Kristusovih apostolov pravi: »Toda to ni nič čudnega, saj si tudi sam satan nadeva krinko angela luči« (2 Kor 11,14).

Če pravimo, da Bog govori po človekovih mislih in čustvih, to pomeni, da obstajajo tudi misli in čustva, po katerih Bog ne govori in nas lahko celo speljejo s prave poti, nas zmedejo in varajo. Misli in čustva namreč lahko prihajajo od sveta, okolja, od nas samih, od hudega duha, prihajajo pa tudi od Svetega Duha (Špidlik, 2001).

Ignacij Lojolski je precejšen del svojega življenja, skozi svoje izkušnje, namenil prav razločevanju duhov, kar je še posebej razodel v svojem delu Duhovne vaje.

6.1. RAZLOČEVANJE DUHOV V DUHOVNEM RAZVOJU SV. IGNACIJA

V svojem delu Duhovne vaje je opisal njegovo osebno izkustvo, ko je kot ranjen vojak ležal v podeželskem gradu in si čas preganjal z branjem. V mislih si je zamišljal, kako gre bos, kot sv. Frančišek v Jeruzalem samo s kruhom in vodo. Zopet druge misli so ga popeljale kot viteza v boj. Ne prva ne druga domišljajska predstava ni ustrezala realnosti, saj je ležal z zlomljeno nogo na postelji. Kljub temu pa te misli niso bile enakovredne. Ene so mu puščale veselje, druge občutek žalosti in ničnosti. S časoma je spoznal razliko med duhovoma, ki sta nanj delovala, namreč hudičev in božji. V Manresi je začel notranja izkustva ponovno doživljati. Tukaj bi se lahko celo slabo končalo, saj so ga neugodni vtisi in razpoloženja, pa tudi domišljija včasih privedli celo k misli na samomor.

Spoznal je, da je šel predaleč, vendar ni imel nikogar, ki bi ga vodil. Poskušal se je orientirati sam. Ugotovil je, da so misli kakor veter za jadra duše, saj se je enim mogoče prepustiti, drugim pa se je potrebno izogniti. Drugače je začel gledati na stvari, začel je razlikovati in izkušati dobre in zle duhove (Špidlik, 1998, 218–219).

Ljudje imamo zlahka za dobro to, kar nas ne ovira iti naprej. Podobni smo razvjenemu otroku, ki ima rad tiste, ki ga ljubkujejo, one pa, ki mu kaj prepovedujejo ali preprečujejo, ima za slabe in hudobne. Tisti ljudje, ki močno napredujejo v očiščevanju svojih grehov in gredo od dobrega k boljšemu, jim zli duh dušo grize, žalosti in vznemirja z lažnimi razlogi, da ne bi napredovala. Nasprotno ljudem, ki padajo iz greha v greh, zli duh v njihovih dušah zbuja čutne užitke in naslade, da bi jih zadržal in potrdil v njihovih zablodah. Za dobrega duha pa je značilno, da daje pogum in moč, tolažbo, solze, spodbude in mir, ko lajša in odpravlja vse ovire, da človek napreduje v dobrih delih (prav tam, 219–220).

Več kot ima nekdo izkušenj z ljudmi, bolj opaža razlike in zna uganiti in presoditi človeka že ob prvem srečanju. Podobno se dogaja pri razločevanju duhov. So namreč določena pravila: nekatere misli so vedno in v glavnem slabe, kakor napuh, sovraštvo itd. Druge morejo biti ali dobre ali slabe, kakor npr. gorečnost pri opominjanju drugih ali varčnost pri nakupovanju. Ali služijo dobremu ali slabemu dokončno spoznamo šele iz rezultata (prav tam, 220).

Sv. Anton (v Špidlik 2003, 57) v svojem znamenitem govoru navaja zlato pravilo razločevanja: »Dobre misli porajajo neizrekljivo veselje, dobro razpoloženje, pogum, notranjo prenavo, trdnost misli, moč in ljubezen do Boga, medtem ko druge misli prinašajo s seboj strah v duši, vznemirjenost in neurejenost misli, žalost, sovraštvo, lenost, bridkost, grešne želje, malodušnost glede kreposti in neurejenost navad«. Skratka vse, kar vznemirja je od demona.

Ignacij se je zavedal, da je izraz »jemati« mir lahko tudi dvoumen, saj vse spremembe motijo mir. Npr., ko človek močno napreduje v očiščevanju svojih grehov, bo hudi duh grizel, žalostil in vznemirjal dušo z lažnimi razlogi, da ne bi napredovala. Hudič namreč vznemirja samo tistega, ki je na pravi poti. Ignacij je

izkusil, da si pobožna duša sčasoma pridobi izostren čut tudi za notranje dogajanje. Pri človeku, ki napreduje od dobrega k boljšemu, se dobri angel dotika duše prijetno, rahlo in nežno. Hudi angel pa se duše dotika grobo, bučno in nemirno (prav tam, 58).

Ignacij je ugotovil, da duhovi ne morejo delovati drugače kakor posredno, s pomočjo kakšnega čustva, okoliščine ali domišljajske predstave. Med študijem latinščine je spoznal nekaj osupljivega. V tem obdobju je bil namreč zelo goreč v odnosu do Boga in je hotel za božjo slavo storiti kaj velikega. Zanj je bila dovolj že misel na Boga in že se je vnel za dobro. To se je dogajalo tudi med samim učenjem, kar je za posledico pomenilo slabo znanje. Najprej se mu je to zdelo neverjetno, končno pa se je le prepričal: tudi misel na Boga ne pride vedno od Boga. Hudi duh je namreč izkoristil Ignacijev vnetost za Boga in ga s tem odvrnil od študija in dolžnosti (Špidlik, 1998, 221).

Ignacij pravi, da se ne konča vedno vse dobro, kar se dobro začne. Rezultat velikokrat pokaže ali smo ravnali prav ali zmotno. Prav gotovo je sumljivo vsako notranje zadovoljstvo, ki hrani samovšečnost, trdoto, trmoglavost, četudi se na zunaj kaže kot stanovitnost v dobrem. Kdor pozorno preiskuje svoje misli, se iz izkustva mnogo nauči (prav tam, 221).

6.2. NAPREDUJOČI NA POTI ZA GOSPODOM

Pot Duha nikoli ne vodi od velikega četrtega do velikonočne nedelje tako, da bi se izognila velikemu petku in veliki soboti. Če hočemo to razumeti se moramo poglobiti v razmišljanju, potrebna pa nam je tudi velika umetnost razločevanja. Da bi se človek izognil poti prave vere, to je poti prave spreobrnitve, si včasih sam določi ideale, celo več kot evangelijske načrte. Za zgled si izbere največje svetnike, po določenem času pa zagrenjen, utrujen in razočaran zavrže ne samo izbrane ideale, pač pa celo vero, ali pa tak človek postane vase zaprt, zakrknjen, strog do vseh, ki ne delajo tako kot on (Rupnik 2001, 21).

Prav v razločevanju izkusimo, da ni pomembno to, za kar se odločimo, pač pa, da delamo vse v svobodni izročitvi Bogu in se tako uglasimo z njegovo voljo. Njegova volja je ljubezen, zato jo je težko uresničiti z uveljavljanjem svoje volje, četudi še s tako pobožnimi oznakami. Duhovno pomembne stvari v Cerкви se niso nikoli zgodile zato, ker se je kdo odločil, da jih bo naredil, temveč zato, ker je Bog sam našel človeka, ki ga je bil pripravljen sprejeti na način, da se je Bog lahko razodel (prav tam, 22).

Apostol Pavel v prvem pismu Korinčanom (1Kor 13) razločno opozarja, da nobena stvar, ki jo človek počne zunaj ljubezni, nič ne koristi. Razločevanje je umetnost, s pomočjo katere človek dojema besedo, ki mu je bila namenjena in v tej besedi odkrije pot, po kateri mora hoditi, da se odzove Besedi. Prav zaradi tega je potrebno z gotovostjo vedeti ne samo to, da je misel dobra, da je za življenje, temveč tudi, da je zame, za moje življenje. Zato je potrebna interakcija med mislijo in čustvom, ker mi omogoča, da vidim stanje osebne izročitve Bogu ali drugim resničnostim, ki me zavajajo in me v resnici oddaljujejo od Boga (prav tam, 29–30).

Vsem tistim, ki napredujejo na poti za Gospodom, bo sovražnik nastavljal pasti pod krinko apostolske vneme, tako, da se bo človek vse bolj osredotočil na dobro, ki ga dela, na poslanstvo, ki ga ima, na delo, ki ga opravlja. Tako začne človek postopoma, ne da bi se zavedel, čutiti pomembnost svojega služenja in se nanj naveže. V tem se čuti odgovornega in brez tega poslanstva ne more več živeti. V resnici pa gre za navezanost na potešitev, kar je tudi ena izmed oblik čutnosti, samoljubja. Tak človek se takrat, ko stvari ne gredo tako, kot si je zamislil in on hoče, počuti slabo. Pogosto prične iskati pretveze, da bi obdržal in opravičil svoje delovanje. Te pretveze se povečini nanašajo na dobro, ki je bilo storjeno, na doseženi uspeh, kar še bolj kaže na prevaro, v katero ga je zapeljal sovražnik. Sovražnik namreč prek dobrega zamrači dobro, tako, da ga pomeša s potrebo po potešitvi, potrditvi, z zaskrbljenostjo zase. Hudi duh doseže, da se tak človek s polno vneto za Gospoda in njegovo službo ves čas ukvarja s sabo, s tem, kako se počuti, kaj čuti, kako je sprejet, kako mu je povrnjeno itd. (Rupnik 2002, 34–35).

6.2.1. Iskati svojo poklicanost

Iskati svojo poklicanost pomeni iskati odgovor na Božjo voljo, ki si želi samo tega, da bi mi bili prepojeni z ljubeznijo. Ljubezen se uresničuje na velikonočen način. To pomeni, da je krščanska poklicanost pot, na kateri človek samega sebe iztroši v ljubezenski žrtvi, se daruje. Kdor ljubi, se iztroši kot seme, ki pade na tla in razpade, da bi vzkliklo novo življenje. Krščanska poklicanost je korenito in bistveno vtisnjena v velikonočno pot. Na tej poti ni junakov, ki bi se sami izbrali in uresničili to žrtev, na tej poti so samo Kristusovi učenci, ki razsvetljeni od Svetega Duha hodijo po Kristusovih sledeh. To pomeni, če je Bog tisti, ki kliče, potem ga mora človek srečati. Kdor je izkusil odrešenje in se ga je ljubezen pristno dotaknila, se ne bo ujel v past, da bi sam načrtoval življenje, ampak se bo poskušal dati na razpolago Bogu (prav tam, 122–123).

Bog je v svoji svobodi ustvaril človeka in ga dvignil v »nadnaravni« red. Nihče ne more sam določiti kako dolgo bo živel, prav tako ne more nihče določiti stopnje dosežene svetosti in naloge, ki mu bo dodeljena v skladu s poklicanostjo. Te trditve nam potrdijo naslednja razmišljanja: Zakaj je Abraham postal oče božjega ljudstva? Zakaj je Kristus za poglavarja Cerkve izbral Petra? Zakaj je bil za apostola poganov poslan sv. Pavel? Na tem mestu je tudi vmesno vprašanje: Se rešuje človek zaradi lastnih zaslug, ali zato, ker zaupa v božjo milost? (Špidlik 1998, 28)

Če to razmišljanje prenesemo na naravo, lahko rečemo, da drevo nima nobenega zasluženja, ker rodi sadove, saj gre pri tem za moč narave. Človekova dejanja pa imajo vrednost in so zaslužna v okolju, kjer so bila storjena. Težko bi jim prepisali večnostno vrednost in vendar jo imajo, ker so dejanja v božji milosti. Sveti Duh, ki prebiva v našem srcu, skupaj z nami tudi izvršuje sleherno dobro delo. Prav zaradi tega imajo naša dobra dejanja nadnaravno in nesmrtno vrednost in so kot taka zaslužna pred Bogom. Sebe in svet rešujemo s svojimi zaslugami, zmožnost, da zaslužno dejanje izvršimo, pa izvira iz božje milosti (prav tam, 28).

Če se še enkrat vrnemo k apostolu Pavlu in tudi Ignaciju Lojolskemu, Bog ne potrebuje popolnega človeka. Oba sta tudi po spreobrnjenju ohranila svoj značaj. Apostolu Pavlu se je še naprej oglašal njegov eksplozivni značaj, toda vedno v službi in v korist Kristusu in nikdar proti njemu. Milost je njegovim besedam in dejanjem dajala novi cilj in novo moč. Milost na nek način sodeluje s človeško naravo (prav tam, 29).

Ignacij Lojolski, ki je bil sicer bolj umirjen človek in je pred spreobrnitvijo sanjaril o visokih ciljih, je na nek način zadostil tudi svojim visokim pričakovanjem, vendar na drug način, kot si je to prvotno zamišljal. Po tem, ko se je prepustil božji milosti in se poglobljal v duhovnosti, je postal ustanovitelj Družbe Jezusove. Mar ni ta cilj ustanovitelja in voditelja še višji kot tisti, ki si jih je zamišljal? Upam si trditi, da je Bog njegov značaj in njegove voditeljske sposobnosti, s svojo milostjo dvignil, in tako dal Ignacijevim novim ciljem tudi novo moč in veljavo.

Nekateri ljudje si predstavljajo korenitost spreobrnjenja k Bogu precej po svoje in mislijo, da je potrebno enkrat za vselej zapustiti sleherno zlo in začeti brezmadežno življenje, saj bi v nasprotnem primeru dvoličnost izničila moč spreobrnjenja. Sveti Pavel ne soglašja s takšnim mnenjem, pomembna pa je duhovna rast (prav tam, 32).

Če bi Bog, medtem, ko kliče človeka v svojo službo čakal, da bi bil ta povsem pripravljen, da bi imel dovolj sposobnosti, da bi bil popoln, potem delavcev za svojo žetev ne bi imel (Madre 2014, 108).

6.2.2. Stopnje duhovnega življenja

Napredek v božji milosti je neviden, odraža pa se v nekaterih zunanjih znamenjih kot so delovanje, želje in prizadevanje. Tako kot ima vsaka stvar svoj začetek, vmesno stopnjo in konec, tako so tudi v duhovnem življenju tri stopnje:

začetniki, napredujoči in popolni. Nekateri te stopnje enačijo tudi s tistimi, ki živijo v strahu božjem, tistimi, ki upajo in tistimi, ki ljubijo (Špidlik 1998, 32).

Strah božji je glavni motiv v duhovnem življenju začetnika, napredujoči upajo na nagrado, popolni pa živijo v izpolnjevanju svoje ljubezni do Boga. Cilj, ki človeka vodi, je merilo za ugotavljanje stopenj napredka. Naša duša si ne želi drugega, kot, da bi bila zedinjena z Bogom, zato je pomembno, da se človek očisti tega, kar ovira popolnost (prav tam, 33).

Človek mora težiti k nenehnemu napredku, k resničnemu spreobrnjenju, k neutrudljivi prizadevnosti za popolnost, vendar prevelika naglica ni pametna, lahko je celo škodljiva. Sv. Janez Klimak zanimivo pravi: »Če bi se kdo hotel s svojimi močmi povzpeti v nebo, zgrabite ga za noge in ga potegnite navzdol, drugače bo padel in si polomil krila.« Pomembno je napredovati, vendar počasi, izpolnjevati majhne reči, nenehno in vztrajno (prav tam, 33–34).

7. ODPRTOST BOGU V ISKANJU NJEGOVEGA KLICA

Življenjski poti apostola Pavla in Ignacija Lojolskega sta nam pokazali, da je imel Bog zanju pripravljen načrt; vsakemu je namenil drugačno pot.

Spoznali smo, da sta bila najprej oba zatopljena in prepričana v svoj prav; eden je bil v judovski veri pripravljen vse narediti za postavo, drugega je v življenju poganjala naprej goreča želja po slavi, ki je bila močnejša od življenja v veri.

Oba je Božji glas nagovoril v trenutku, ko sta bila za njegov klic dovzetna. Oba sta rabila še kar nekaj časa, da sta doumela božji načrt, pravzaprav ju je Bog nanj počasi pripravljaval v tišini, molitvi in duhovni rasti.

Temu glasu sta vztrajno sledila, kljub mnogemu trpljenju, kljub mnogim spotikam, preko katerih je Božji načrt želel preprečiti hudi duh. Lahko rečemo, da sta bila prosojna za Boga, za Božjo ljubezen. Oba sta tako dosegla svoj cilj in uresničila Božji načrt.

Človeka, ki je odprt za Boga, ki si želi njegove bližine, ki hrepeni po tem studencu žive vode, ga Gospod v duhu oživi z močjo Svetega Duha in mu da moči, da premaga ovire, pa čeprav je včasih to zelo težko.

V človeku, kjer je vera močno zasidrana, v duši, kjer z vso gorečnostjo gori plamen ljubezni do bližnjega in Boga, v srcu, ki se razdaja do onemoglosti, tam glas Gospoda samo čaka na pravi trenutek, da človeku razodene svojo voljo.

V tem delu se bom dotaknila nekaj sestavnih delov Božjega klica, človeškega strahu pred zaupanjem v resničnost klica in strahu pred določenimi odpovedmi.

7.1. ZNAČILNOSTI BOŽJEGA KLICA

Vsakdo, ki razmišlja o odprtosti Bogu, ki je v iskanju njegovega klica, ima vero, kajti brez nje, si vprašanja o poklicanosti nikdar ne bi postavil. Bogu se lahko odprem na dva načina.

Prvi način je, da dam sam smisel svojemu življenju, pod Božjim pogledom. Verujem vanj, vem, da me kliče, jaz izberem pot z najboljšo namero, da je to dobro za Božjo slavo in za služenje Cerkvi (Madre 2014, 17).

Druga možnost je, pustiti Bogu, da mi pomaga začutiti mojo osebno poklicanost, ki me lahko preseneti. Predam se mu, da prejmem, kar On pričakuje od mene in ne, da se sam odločim. Potrebno je biti potrpežljiv, pustiti zoreti, da bi njegova želja glede mene bila dobro sprejeta v mojem srcu. Razlika med prvo in drugo možnostjo je premik k zaupljivi in čuječi prepustitvi. On od mene pričakuje nekaj posebnega, on mi bo to razodel, jaz pa ga bom poslušal (prav tam, 17).

Številne svetopisemske osebe so bile izrecno poklicane od Boga v njegovo službo, vsaka na svoj način. V metodi Božjega klica ni nobenega strogo določenega pravila. Nekaj pa je vendarle skupno vsem (Madre 2014, 23–27):

- Prvi sestavni del Božjega klica je potreba zapustiti nekaj ali nekoga, ali celo oboje. Vsak klic vsebuje načelo zapustitve. Odmik se izvrši bolj ali manj postopno, po zaporednih korakih, lahko tudi samo na določenih področjih življenja, saj nas Gospod uvaja v neko drugačno delovanje. Vse, kar je prej sestavljalo našo vsakdanjo pot, način življenja idr., izgubi svoj prednostni značaj.

Pojavi se nam vprašanje, komu bomo dajali prednost. Jezus sam nam v evangeliju pravi: »Če kdo pride k meni in daje prednost svojemu očetu in materi pa ženi, otrokom, bratom in sestram in celo svojemu življenju, ne more biti moj učenec« (Lk 14,26). Kadar Bog od nas zahteva takšno ali drugačno odpoved, to ni nikdar zato, da bi nas v našem življenju želel za

kaj prikrajšati, ampak, da nam odpre poti, ki nam jo obljublja, ter da bi v nas pospešil rodovitnost in vitalnost naše poklicanosti.

- Drugi sestavni del Božjega klica je nakazovanje smeri. Bog nam daje nekaj slutiti, toda ne vemo vsega vnaprej. Večinoma bo Gospod čakal, da nadaljujemo s hojo, čeprav se nam zdi, da tla niso dovolj trdna. Mnogi kristjani si ne upajo storiti tega koraka. Čisto naravno je, da na začetku našega odgovora na klic izkusimo občutek skoka v prazno, kar je skok v veri.
- Tretji sestavni del klica je obljuba. Bog nas v svoji modrosti vedno kliče za nekaj velikega, vidnega ali skritega v očeh ljudi. Bog nikoli od nekega človeka ne zahteva, da zapusti vse. Ima velike načrte za nas in želi vedno dajati v izobilju. Samo ena stvar je, ki Gospodu prepreči, da bi mogel do kraja uresničiti svoje obljube, kar zadeva nas in to je naše pomanjkanje zaupanja in drznosti. To zadnje je prva slabost v hoji za Gospodom.

Preko različnih dogodkov Bog želi preizkusiti našo zvestobo in zaupanje vanj, kot Oče, ki se veseli opazovati napredek svojega ljubljenega otroka. Povrnil nam bo in to v obilju, na način, ki si ga prej nikdar ne bi mogli zamisliti in ki nas bo osrečil še veliko bolj kot borne dobrine, ki bi se jim odpovedali zaradi odločitve hoje za Gospodom.

Odgovor na Božji klic je stalna zahteva po ljubezni in rasti v podarjanju samega sebe. Zavedati se moramo, da Bog ne vidi stvari, kot jih vidimo mi in nas ne gleda tako, kot mi gledamo nase. Jezusov pogled na nekoga ni nikoli takšen, da ne bi iz njega sevala vsa Božja ljubezen in njegovo veliko pričakovanje o nas, tudi, če stanje našega duha ni popolno. Bog nikdar ne kliče ozirajoč se na našo grešnost, bodisi vidno ali nevidno. Boga nagne, da nas pokliče, izključno njegova ljubezen (prav tam, 35–37). Božji klic je prisoten še pred to sedanostjo, saj nam evangelij pravi: »Preden sem te upodobil v materinem telesu, sem te poznal; preden si prišel iz materinega naročja, sem te posvetil« ... (Jer 1,5).

Jezus ne zahteva od vseh ljudi, da bi vse zapustili. Vedno pa Gospod kliče k spremembam in k preureditvi življenja po načelih evangelija. V ljudeh je dostikrat napačno razmišljanje, da so samo tisti, ki vse zapustijo in vstopijo npr. v samostan ali odidejo v misijone, zares odgovorili na Božji klic. Takega strogega pojmovanja klica v evangeliju ne najdemo. Spomnimo se samo Zaheja, od katerega Gospod ni terjal, da vse zapusti, gre za njim in postane njegov učenec. Nasprotno, njegova poklicanost je v tem, da ostane v svojem življenjskem prostoru, popolnoma spremeni svoje življenje in ga zgradi na nekih drugih vrednotah oz. kriterijih. Odpoved je v tem primeru mišljena kot odpoved samemu sebi, da bi sledil Kristusu. Za resnično odpoved namreč ni najpomembnejši način, ampak srce človeka. Ne obstajajo posebej izbrani med izvoljenimi, saj Gospod vsak poklic presoja samo po ljubezni in ne po njeni obliki (prav tam 39–40).

Ozrimo se v naša življenja, koliko je mož in žena, ki so zvesti v veri, služabniki Cerkev in nepričakovano in nenadoma zaslišijo Božji klic. Mnogi so že bili učenci, pa jim je predložena nova odgovornost, ki pride nenadoma. Izbira prihaja od Boga. Gospod nikogar ne sili in vsakega obravnava z brezmejnimi spoštovanjem.

Marsikdo na njegov klic ne odgovori z besedo da, temveč ne, ali pa se njegov odgovor glasi da Gospod, ampak..., kar pomeni omejitve, morda prav zaradi pomanjkanja poguma. Če se Gospodu umaknemo v mišljenju, da smo že dovolj storili, medtem, ko v svoji notranjosti občutimo nezadovoljstvo, se izpostavljamu potrtosti. Od tistih, ki si želijo popolnoma slediti Gospodu, ne pričakuje besedice ampak, temveč, da se brez pridržkov prepustijo Njegovim rokam (prav tam, 42–44).

Bog v vsakem času, naj bodo okoliščine še tako nemogoče in možnost uspeha še tako majhna, pokliče kakšnega človeka, po katerem pride na svet nekaj blagoslova in upanja (Modrijan 2013, 8).

7.2. STRAH PRED BOGOM, KO SE GA ODLOČIMO ISKATI

Vsi nosimo v sebi napačne predstave o Bogu, ki nas na nek način naredijo za ujetnika in ne moremo pristopati k njemu, kot bi si želeli. Te predstave ne postavljajo pod vprašaj naše vere, niti dobrih namenov, gre zgolj za napačno predstavo o Bogu, ki je vezana na našo osebno zgodovino, na določene ranjenosti od otroštva naprej. Boga tako lahko doživljamo kot neke vrste učitelja in mislimo, da nas bo kaznoval, če se odmaknemo od njega. V tem primeru živimo do Boga v bolj ali manj zavestnem strahu, da ne bi naredil tistega, kar pričakuje od mene (Madre, 2014, 54–55).

Prav tako imamo lahko zmotno predstavo o Bogu kot maščevalcu, ki smo ga zavrnili. Ni nujno, da se maščuje neposredno meni, niti v danem trenutku, temveč v mojem celotnem ali delnem življenju ali celo ljudem, ki so mi dragi. Ta vrsta razlage je pri ljudeh zelo prisotna (prav tam, 55).

Napačna predstava je tudi, da je Bog zakonodajalec, kjer je življenje kristjana predvsem v izpolnjevanju nalog ali predpisanih prepovedi. Veliko ljudi vidi svoje življenje le kot izpolnjevanje ali neizpolnjevanje nalog. Toda Bog v tako mislečih ni na prvem mestu (prav tam, 56).

Po spet drugi napačni predstavi je Bog tisti, ki človeka obvezuje, da misli, da mora nekaj narediti, izbrati, ker ga Bog k temu sili. V tem primeru to vodi v zmotno pojmovanje Božje volje, ki naj bi nam bila naložena ne ozirajoč se na našo svobodno voljo. Iz tega zmotnega pojmovanja lahko nastane občutje odtujitve Bogu. Res je, da smo vsi nosilci Božje volje, toda le ta nima nič opraviti s prisilo (prav tam, 56).

Še ena napačna predstava o Bogu je podoba o dobrem starčku, ki je bolj kot ne popustljiv, ki zaniža predvsem takrat, ko človek naredi nekaj slabega in to pod pretvezo, da gre za ljubezen. Bil naj bi zelo oddaljen od nas, da malo zadeva naše življenje. Včasih naj bi sicer razodel svojo voljo do nas, potem pa je odvisno od nas, da se znajdemo (prav tam, 57).

Tudi največji svetniki, so vsaj v začetku svojega duhovnega življenja izkusili strah pred Bogom, ki pride v zavest ravno, ko se odločimo Boga iskati. Odgovoriti na klic, se podati na pot za Kristusom vključuje konkreten odnos z Bogom. Ta strah utegne biti bolj nevaren kot greh, saj nam greh ne preprečuje, da se Gospodu približamo, če se prepustimo njegovemu usmiljenju, medtem ko nas strah pred Bogom spodbuja, da ostanemo od Njega oddaljeni.

Strah osiromaši naše približevanje k Bogu in vodi človeka, da se zapre v odmaknjenost, lahko celo egocentrično izolacijo in v obup, kjer je »Bogu prepovedano bivanje.« Tega pa se je bati, ker to človeka popolnoma oropa. Pomembno je, da se strahov, ki so v nas zavedamo, čeprav so včasih potrebna leta, da ti strahovi izginejo. Če strah opredelimo, odkrijemo vzroke strahu, potem to za nas postane šibkost, kot jo je poimenovala Terezija Deteta Jezusa in se z njimi lahko na bolj rodoviten način spoprimejo, oziroma nam postanejo gonilo našega duhovnega življenja. Samo v zaupanju Vanj bo strah izginil in prepustil ves prostor ljubezni (prav tam, 60–69).

Mnogi slišijo Božji klic, vendar se v dajanju odgovora ustrašijo, da bodo kaj pogrešali in sicer na zelo različnih področjih. Predvsem gre za strah pred pomanjkanjem prostega časa, denarja, razvedrila..., kar nam pravzaprav ne prinaša sreče, vendar se tega velikokrat ne zavedamo, dokler toliko duhovno ne zrasemo in nam te stvari postanejo pristranske.

Bog pozna naše resnične potrebe in jih vedno poteši. Zato se ne bojmo, da Bog od nas preveč pričakuje, četudi želi, da mu popolnoma izročimo svoje življenje. Bog nikoli ne bo dopustil, da bi doživeli dogodke, ki bi presegali naše moči. Sveti Avguštin (v Madre, st. 69) lepo pravi: »Bog daje to, kar zahteva.« Od nas ne pričakuje ničesar, za kar bi nam s svojo milostjo ne dal sposobnosti (prav tam, 68–69).

Res pa je, da moramo biti včasih dovolj potrpežljivi in vztrajni. Včasih nas mora še prej poučiti, nas okrepiti, preden nam lahko spregovori. Gospod nas ima preveč rad, da bi nas klical v hojo za seboj, in nas ne vodil na pot resnične ljubezni (prav tam, 116).

Ignacij Lojolski (v Martin 2013, 351) je lepo zapisal: »Grob in neobdelan hlod ne ve, da bi lahko postal kip, ki bi ga občudovali kot mojstrovino, toda rezbar vidi, kaj je mogoče narediti iz njega. Tako mnogi... ne razumejo, da jih Bog lahko oblikuje v svetnike, dokler se ne prepustijo rokam vsemogočnega Mojstra.«

Tudi mala sestra Magdalena (v Modrijan 2013, 23) je lepo zapisala: »Gospod je podeseteril mojo moč. Ne delujem z lastno močjo, ampak me on napolnjuje s svojo... Gospod me je poklical takšno, kakršna sem bila, z vso revščino in vsemi pomanjkljivostmi. Izbral me je za svoje orodje, popolnoma sem se mu predala, a vsem je jasno pokazal moje slabosti, da bi vedeli, da je vse delo njegovih in ne mojih rok. Zelo težko se je bilo boriti proti vsem..., kajti čutila sem, da od zunaj prihaja neka sila, ki me je preganjala, da sem zapustila dobro označeno pot in se podala na razrito pot med robidnice in trnove grme, kjer mi na začetku nihče ni ponudil roke v pomoč. Že stokrat bi se me lahko polastil obup, če me Gospod ne bi prijel za roko in me prisilil, da hodim za njim. Povsem izmučena sem potem vedno znova začutila strahovito moč, ki me je navdala, da sem se lahko borila za Gospodovo voljo.«

Naj k temu dodam, da je sestra Magdalena ustanoviteljica Bratstva Jezusovih malih sester. Sama pove, da jo je Bog pripravljaj celih dvajset let, preden se je uresničila ura Božjega klica.

ZAKLJUČEK

Sprehodili smo se skozi nekaj ključnih, pomembnih »biserov,« ki so temeljni v zbližanju z Bogom. Kako bomo te biserčke izbrusili, kako bodo dragoceni, pa je odvisno le od nas samih.

Mnogo svetnikov nam je lahko na naših potih za svetilnik življenja, da ne nasedamo na čeri zasvojenega sveta, da se ne izgubimo v daljavi, kjer ni nikogar, ki bi nam podal roko in da iz samega strahu pred življenjem, ne potonemo.

Spoznali smo, da nihče na tem svetu ni popoln, kajti popolnosti ni. Niso je imeli niti svetniki in Bog je od nas tudi ne pričakuje. Prav zato, da bomo razumeli, da nas Bog ljubi, da želi, da smo v svojem delovanju različni, da sprejema naše nepopolnosti, nam je poslal svojega Sina, da je postal človek, nam enak.

Tudi Jezus je najprej živel čisto vsakdanje življenje mizarja. Kasneje pa nam je s svojim delovanjem pokazal pot do Očeta, odprl nam je vrata v nebeško kraljestvo, ki pa so ozka in skozi nje pojde le tisti, ki je poslušal Božji glas in mu sledil.

Bog ne pričakuje od nas, da se tako, kot mnogi svetniki odpovemo vsemu in gremo za njim. Nasprotno, vsakemu človeku je dal svoje poslanstvo, vsakega je poklical v drugačno služenje, vsakemu je dal na voljo različne darove in sposobnosti in od vsakega terja zgolj tisto, za kar ga je določil.

Življenjski poti apostola Pavla in Ignacija Lojolskega sta nam pokazali, da ju je Bog poklical k služenju v določenem trenutku, pravzaprav oba v trenutku ranljivosti, vsakega pa z drugačnim poslanstvom, kateremu je skupno služenje Gospodu. Tako kot vsakega človeka, ki ga Gospod pokliče, je tudi njiju pripravljaj na služenje. Oba sta potrebovala čas v tišini, eden v puščavi, drugi v odmaknjenem kraju.

Vsakega človeka, ki prisluhne Božjemu glasu in se mu odloči slediti z vso svojo ljubeznijo, Gospod najprej pripravlja skozi preizkušnje, katerim se vedno pridruži še nasprotovanje hudega duha, ki hoče človeka na vsak način odvrniti od dobrih namenov.

Spoznali smo, da poti apostola Pavla in Ignacija Lojolskega nista bili lahki. Gospod ju je popeljal ven iz njune vasi, stran od občutka varnosti in udobja. Oba sta se odrekla življenju, ki sta ga do srečanja s Kristusom imela. Obenem pa ju je ta zapustitev starega življenja napravila svobodnejša, okrepila ju je z močjo, da sta lahko kljubovala viharjem, čeprav sta včasih imela občutek, da ne poznata smeri kamor morata iti, da ne vesta, kje sta. In vendar ju je Božja previdnost vodila do cilja.

Zavedati se moramo, da nas ima Bog neizmerno rad in želi, da smo srečni. Nikoli nam ne bi nalagal zadolžitev za katere ve, da jih nismo sposobni narediti. V trenutkih šibkosti nam celo poda svojo roko, nam podeli moči, kajti on je gospodar nemogočega. Morda si celo želi, da smo v določenem obdobju življenja šibki in nemočni, tako kot je bil on šibek in nemočen v jaslicah, kajti takrat smo njegovo najboljšo orodje po katerem lahko deluje.

Bog ve, kaj hoče za nas, vendar potrebuje naš korak, potrebuje naš odgovor, kajti on ne deluje s prisilo, temveč samo vabi in kliče. Mi smo tisti, ki mu dovolimo, da nas pelje v nekaj novega, oziroma, da se v nas rodi nekaj novega, pa čeprav je to samo življenje na drugačnih temeljih in vrednotah.

Vsak odrasel, ki se ozre nazaj na svojo prehojeno pot, lahko ugotovi, koliko blagoslova, koliko milosti, mu je dobri Oče namenil, če mu je sledil.

Ljudje smo že po naravi navadno nezadovoljni s seboj, s svojim življenjem in vedno iščemo neke izgovore, da opravičujemo svoja ravnanja oziroma neravnanja. Mnogokrat smo bili lahko že poklicani, ampak smo glas preslišali ali pa celo želeli uveljaviti svojo voljo.

Kje sem torej na tej poti jaz, sem prosojen za Boga, sem se pripravljen v ljubezni za druge razdajati do onemoglosti, sem pripravljen Gospodu reči: »Tukaj sem, ves sem tvoj, predajam se ti, izvoli mojo roko in jo vodi.«

Gospod lahko od mene pričakuje čisto malo, mogoče samo to, da sem dobra mati, dober oče, da sem dober sodelavec, da sem zgleden sosed, pripravljen pomagati in služiti sočloveku. Po tem, kar od nas pričakuje, po tem nas bo tudi terjal, kot to tudi jasno pove s priliko o talentih.

Če bo moto našega življenja razdajanje za druge, če bodo naša dejanja vodili dobri nameni, v katerih ne bo prostora za napuh, za lasten ugled, potem smo na pravi poti, kajti Gospod bo prepoznal dobro voljo našega srca, prepoznal bo odprtost in sočutje, prepoznal bo vnemo po razdajanju in to nam bo tudi v obilju poplačal, ne na tem, ampak na onem svetu.

Drobni biserčki našega življenja kot so: neomajna vera v Boga, goreča ljubezen, vztrajnost, molitev, stalno izpraševanje vesti, očiščevanje in sposobnost razločevanja želja, zmorejo naše življenje ponesti v sam ljubeči objem Očeta, kjer smo bliže njegovemu glasu in ga tako razločneje slišimo.

Mnogo ljudi pred nami je prisluhnilo Božjemu glasu, mnogi so danes že blaženi in sveti in kot taki kresničke na naši poti. Pokazali so nam različne poti do Gospoda, podali so nam različna spoznanja in modrosti in kar je najvažnejše, približali so nam ljubezen Boga Očeta.

Vsem je tudi skupno, da njihove poti niso bile brez trpljenja, brez odrekaj, vendar ta odrekanja niso bila nič v primerjavi z notranjo srečo in mirom, ki je kraljeval v njihovih srcih. Črpali so iz studenca žive vode, njihova molitev je bilo življenje samo in njihova največja sreča je bilo uzreti Njega samega ob zadnji uri njihovega življenja.

Naj bo to tudi naša želja, ki ne bo ostala zapečateni samo v našem srcu, ampak bo resničnost postala.

Končala bi s posebnim biserčkom, z molitvijo, ki se je tudi sama poslužujem, odkar sem jo prvič prebrala. Zapisana je v knjižici Jezus je gospodar nemogočega, ki sem jo dobila v dar ob sprejetju v Družbo krščanskih žena v mojem kraju (Modrijan 2013, 67):

*Moj Oče,
Tebi se prepuščam,
napravi z menoj kar koli želiš.
Hvala ti za vse, kar storiš z menoj.
Na vse sem pripravljen in vse sprejemam,
le da se tvoja volja zgodi z menoj
in z vsem, kar si ustvaril.
Moj Bog, ne želim ničesar drugega.*

*Svoje življenje polagam v tvoje roke.
Darujem ti ga, moj Bog,
z vso ljubeznijo svojega srca,
ker te ljubim in mi moja ljubezen narekuje,
da se ti predam
in se popolnoma izročim v tvoje roke
z neskončnim zaupanjem,
ker si moj Oče.*

LITERATURA

- Dalmases, Candido. 1988. *IGNACIJ LOYOLSKI Kratak življenjepis*: Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana - Dravljje
- Decaux, Alain. 2009. *VSEM VSE Življenje apostola Pavla*. Ljubljana: Družina d.o.o
- Drane, John. 1987. *PAVEL*. Koper: Ognjišče
- Družina. Domača stran. Koledar: https://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/svetniki/8FE02C3C94E9407DC12575FB00317C4E_ (pridobljeno 4.1.2018)
- Lojolski, Ignacij. 1990. *Romarjeva pripoved*. Ljubljana: Družina
- Madre, Philippe. 2014. *Božji klic. Razločevanje poklicanosti*. Maribor: Ognjišče, Slomškova založba
- Martin DJ, James. 2013. *Duhovnost za vsak dan*. Celje: Mohorjeva družba
- Modrijan, Irena. 2013. *JEZUS je gospodar nemogočega*. Ljubljana: Družina d.o.o.
- Ognjišče. Domača stran. Iz vsebine. Pričevalec evangelija. *Ignacij Lojolski*: <http://revija.ognjisce.si/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/989-ignacij-lojolski-umrl-1556> (pridobljeno 4.1.2018)
- Platovnjak, Ivan DJ. Trenutek za srce. Ignacijev dom duhovnosti. Domača stran. *Eksamen*. <http://www.moli.si/eksamen/> (pridobljeno 24.1.2018)
- Plevnik, Jože. 2004. *Apostol Pavel: S Kristusom v Božjo slavo Osnove Pavlove teologije*. Ljubljana: Župnijski urad Dravljje
- Radio Vatikan. Domača stran. *Papež Frančišek med katehezo o vztrajnosti in neutrudni molitvi*. 25.5.2016: http://sl.radiovaticana.va/news/2016/05/25/pape%C5%BE_fran%C4%8Di%C5%A1ek_med_katehezo_o_vztrajni_in_neutrudni_molitvi/1232289 (pridobljeno 23.1.2018)

- Rupnik, Marko Ivan. 2001. *Razločevanje. Prvi del: Doseči okušanje Boga*. Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana – Dravljje
- Rupnik, Marko Ivan. 2002. *Razločevanje. Drugi del: Kako ostati s Kristusom*. Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana - Dravljje
- Slomšek, Anton Martin. 2014. *SVETNIKI Naši prijatelji*. Maribor: Ognjišče d.o.o.- Slomškova založba
- Slovenska škofovska konferenca. 2008. *Katekizem Katoliške Cerkve*. Ljubljana: Družina d.o.o.
- Sureau, Francois. 2016. *INIGO Roman o sv. Ignaciju Lojolskem*. Ljubljana: Družina; Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba
- Špidlik, Tomáš. 1997. *Moliti v srcu*. Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana - Dravljje
- Špidlik, Tomáš. 1998. *Osnove krščanske duhovnosti*. Maribor: Slomškova založba
- Špidlik, Tomáš. 2003. *Starec Ignacij*. Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana - Dravljje
- Zwitter, Alek. 2011. *Sveti Pavel za nepopolne*. Ljubljana: Družina d.o.o.
- Zwitter, Alek. 2014. *Sveti Pavel za nepopolne*. Ljubljana: Družina d.o.o.